

UNIVERSITATEA CREȘTINĂ "DIMITRIE CANTEMIR"
ASOCIAȚIA DE CULTURĂ „DIMITRIE CANTEMIR”
ASOCIAȚIA EUROPEANĂ „DIMITRIE CANTEMIR”
ASOCIAȚIUNEA ASTRA – DESPĂRȚĂMÂNTUL „DIMITRIE CANTEMIR”
BUCUREȘTI

**Opera lui Dimitrie Cantemir – fundament
al întemeierii statului național unitar român**

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ - Ediția a VIII-a

PROGRAM

BUCUREȘTI, ROMÂNIA

22-24 noiembrie 2018

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ (Ediția a VIII-a)

Opera lui Dimitrie Cantemir – fundament al întemeierii statului național unitar român

INTERNATIONAL CONFERENCE (8th Edition)

"Dimitrie Cantemir's work- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

"DIMITRIE CANTEMIR" CHRISTIAN UNIVERSITY
„DIMITRIE CANTEMIR” CULTURAL ASSOCIATION
„DIMITRIE CANTEMIR” EUROPEAN ASSOCIATION
ASTRA ASSOCIATION – „DIMITRIE CANTEMIR” BRANCH, BUCHAREST

**Dimitrie Cantemir's Work - a Foundation
towards the Romanian Nation-Unity State**
INTERNATIONAL CONFERENCE - 8th Edition

PROGRAM

BUCHAREST, ROMANIA
November 22-24, 2018

CUPRINS
(CONTENTS)

INTRODUCERE	5
COMITETUL ȘTIINȚIFIC (<i>SCIENTIFIC COMMITTEE</i>)	7
COMITETUL ORGANIZATORIC (<i>ORGANISING COMMITTEE</i>).....	9
PROGRAMUL CONFERINȚEI (<i>CONFERENCE AGENDA</i>)	10
OBIECTIVELE CONFERINȚEI (<i>CONFERENCE OBJECTIVES</i>).....	12
SECȚIUNILE CONFERINȚEI (<i>CONFERENCE SECTIONS</i>).....	13
LUCRĂRI ÎN PLEN (<i>PLENARY SESSION</i>)	14
LANSĂRI DE CARTE (<i>BOOKS LAUNCHING</i>).....	16
SECȚIUNEA (<i>SECTION</i>) 1.....	18
SECȚIUNEA (<i>SECTION</i>) 2.....	20
SECȚIUNEA (<i>SECTION</i>) 3.....	22
SECȚIUNEA (<i>SECTION</i>) 4.....	24
SECȚIUNEA (<i>SECTION</i>) 5.....	26
MESAJ ADRESAT UNIVERSITĂȚII CREȘTINE “DIMITRIE CANTEMIR” CU OCAZIA CONFERINȚEI DEDICATE LUI DIMITRIE CANTEMIR ȘI ANIVERSĂRII CENTENARULUI MARI UNIRI.....	29
REZUMATUL LUCRĂRILOR (<i>ABSTRACTS</i>).....	32
LISTA PARTICIPANȚI (<i>LIST OF PARTICIPANTS</i>).....	59
PARTENERI MEDIA	66

INTRODUCERE

Conferința internațională intitulată ***"Opera lui Dimitrie Cantemir – fundament al întemeierii statului național unitar român"*** reprezintă cea de-a VIII-a ediție din seria conferințelor dedicate lui Dimitrie Cantemir și prin aceasta un nou prilej de punere în valoare la cel mai înalt nivel a geniului marelui cărturar român Dimitrie Cantemir, patronul spiritual al Universității Creștine "Dimitrie Cantemir".

Această manifestare științifică se înscrie în șirul evenimentelor organizate de către Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir" dedicate aniversării centenarului Marii Uniri (1918-2018). Pe tot parcursul ultimului an, începând cu 23 noiembrie 2017, în cadrul Universității s-au organizat o serie evenimente, de la conferințe internaționale până la mese rotunde și dezbateri, care au celebrat marele eveniment național, punând în valoare contribuția operei și vieții lui Dimitrie Cantemir la înfăptuirea celui mai înalt deziderat al poporului român.

Prin tematica abordată, conferințele organizate în cadrul Universității Creștine "Dimitrie Cantemir" evidențiază spiritul enciclopedic al lui Dimitrie Cantemir și influența majoră avută în epocă, dar și în posteritate, precum și relevanța actuală a acestei personalități, în calitate de punte între civilizații (*"Opera lui Dimitrie Cantemir – simbol al convergenței civilizațiilor"*, 2016; *"Dimensiunea enciclopedică și universală a operei lui Dimitrie Cantemir"*, 2012). Seria conferințelor Dimitrie Cantemir organizate în cadrul Universității Creștine "Dimitrie Cantemir" ilustrează eforturile contemporane de cunoaștere și cercetare a operei marelui carturar și a modului în care aceasta a fost valorificată în cultura românească din ultimele trei secole.

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ (Ediția a VIII-a)

Opera lui Dimitrie Cantemir – fundament al întemeierii statului național unitar român

COMITETUL ȘTIINȚIFIC
(SCIENTIFIC COMMITTEE)

- Prof.univ.dr. Momcilo LUBURICI – Fondator, Președinte UCDC
- Prof.univ.dr. Corina Adriana DUMITRESCU – Fondator, Președinte Senat UCDC
- Prof.univ.dr. Cristiana CRISTUREANU – Rector UCDC
- Prof.univ.dr. Cristian DUMITRESCU – Facultatea de Administrarea Afacerilor Internaționale, UCDC
- Acad. Gheorghe DUCA - Președinte Academia de Științe, Republica Moldova
- Acad. Alexandru SURDU, Vicepreședinte al Academiei Române
- Acad. Alexandru BOBOC - Academia Română
- Acad. Andrei EȘANU - Academia de Științe, Republica Moldova
- Academician Prof.univ.dr.hab. Victor ȚVÎRCUN, Academician coordonator al Secției Științe umanistice și arte, Academia de Științe, Republica Moldova
- Acad. Nicolae DABIJA - Academia Română, Academia de Științe din Republica Moldova
- Acad. Valeriu MATEI - membru de onoare al Academiei Române, director Institutul Cultural Român din Chișinău, Republica Moldova
- Prof.univ.dr. hab. Gheorghe BOBÂNĂ, Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova, Universitatea Academiei de Științe a Republicii Moldova
- Prof.univ.dr. Sozen ZEYNEP, Technical University of Istanbul, Turkey
- Prof.univ.dr. Antonello BIAGINI - Prorector Universitatea Sapienza, Roma
- Prof.univ.dr. Cristiana GLAVCE, Director al Centrului de Cercetări Antropologice "Francisc I. Rainer", Academia Română
- Prof.univ.dr. Marius TURDA - Oxford Brookes University, Great Britain
- Prof.univ.dr. Giovanna Dell GOBBO, University of Florence, Italy
- Prof.univ.dr. Zoran KALINIC, Universitatea Independentă din Banja Luka - Bosnia și Hertegovina (Univerzitatea NUBL)
- Prof.univ.dr. Florian RĂPAN, Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ (Ediția a VIII-a)

Opera lui Dimitrie Cantemir – fundament al întemeierii statului național unitar român

- Prof.univ.dr. Ion CRAIOVAN, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC
- Doctor Victor GHILAȘ, Academia de Științe, Republica Moldova
- Prof.univ.dr. hab. Gabriela POHOAȚĂ, redactor șef revistele Cogito și Euromentor, UCDC
- Prof.univ.dr. Georgeta ILIE, Prorector cercetare UCDC
- Prof.univ.dr. Ramona MIHĂILĂ – Prorector relații internaționale UCDC
- Constantin BARBU, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC
- Dr. Bogdan CUZA, Asociația Culturală Europeană “Cuza”, România
- Prof.univ.dr. Octavia COSTEA – Facultatea Științe ale Educației, UCDC
- Prof.univ.dr. Cezny KARASU, University of Ankara, Turkey
- Prof.univ.dr. Ștefan OLTEANU, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”
- Prof.univ.dr. Mihail Daniel ȘANDRU, UCDC, cercetător științific gr. II – coordonator, Centrul de Studii de Drept European, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Academia Română
- Lect.univ.dr. Camelia BRÎNCOVEANU – Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, UCDC
- Conf.univ.dr. Conona PETRESCU – Decan, Facultatea Științe ale Educației, UCDC
- Dr. ec. Constantin BOȘTINĂ, Președinte Asociația pentru Studii și Prognoze Economico-Sociale, Director general Grupul de presă “Economistul”
- Lect.univ.dr. Costel CHITEȘ, Facultatea de Științe ale Educației, UCDC
- Dr. Ruxandra BOROS, International Development Group, Franța

COMITETUL ORGANIZATORIC **(ORGANISING COMMITTEE)**

- Prof.univ.dr. Momcilo LUBURICI – Fondator, Președinte UCDC
- Prof.univ.dr. Corina Adriana DUMITRESCU – Fondator, Președinte Senat UCDC
- Prof.univ.dr. Cristiana CRISTUREANU – Rector UCDC
- Prof.univ.dr. Cristian DUMITRESCU – Facultatea de Administrarea Afacerilor Internaționale, UCDC
- Prof.univ.dr. Georgeta ILIE – Prorector cercetare UCDC
- Prof.univ.dr. hab. Gabriela POHOAȚĂ, redactor șef revistele Cogito și Euromentor, UCDC
- Prof.univ.dr. Florian RĂPAN– Decan, Facultatea Științe Politice, UCDC
- Prof.univ.dr. Octavia COSTEA – Facultatea Științe ale Educației, UCDC
- Prof.univ.dr. Nicoleta Elena HEGHES, Vicepreședinte Senat, UCDC
- Conf.univ.dr. Așata Mihaela POPESCU, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC
- Constantin BARBU – Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC
- Dr. Bogdan CUZA, Asociația Culturală Europeană "Cuza", România
- Lect.univ.dr. Rita Melanica BARBU – Director, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC
- Lect.univ.dr. Camelia BRÎNCOVEANU – Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, UCDC
- Conf.univ.dr. Conona PETRESCU – Decan, Facultatea Științe ale Educației, UCDC
- Dr. ec. Constantin BOȘTINĂ, Președinte Asociația pentru Studii și Prognoze Economico-Sociale, Director general Grupul de presă "Economistul"
- Andreea-Ileana DANIELESCU – Cercetător științific gradul 2, UCDC

PROGRAMUL CONFERINȚEI
(CONFERENCE AGENDA)

22 Noiembrie 2018 / November 22, 2018

Primirea participanților la lucrările Conferinței

Welcoming the conference attendees

23 Noiembrie 2018 / November 23, 2018

10.00-11.00	Înregistrarea participanților la lucrările Conferinței (intrarea Aula Magna) <i>Conference attendees registration (Aula Magna entrance hall)</i>
11.00-12.30	Cuvânt de deschidere <i>Opening speech</i> Prof. univ. dr. Corina Adriana DUMITRESCU, Fondator, Președintele Senatului, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir” Prezentarea lucrărilor în plen (Aula Magna) <i>Plenary session of the international conference (Aula Magna)</i>
12.30-13.00	Pauză de cafea <i>Coffee break</i>
13.00-14.00	Lansări de carte (sala 130) <i>Book launching (conference room 130)</i>
14.00-15.00	Pauză de masă <i>Lunch</i>
15.00-17.00	Prezentarea lucrărilor pe secțiuni (sălile 132, 1320 87, 86, 85) <i>Papers presentation in sessions (conference rooms 132, 130, 87, 86, 85)</i>

24 Noiembrie 2018 / November 24, 2018

10.00-12.00	Dezbateri, concluzii și închiderea lucrărilor Conferinței (sala 130) <i>Plenary meeting. Debates and conclusions (conference room 130)</i>
-------------	--

**Conferința asigură posibilitatea participării on-line
prin accesarea adresei Skype:**

cantemirdimitrie@outlook.com

OBIECTIVELE CONFERINȚEI (CONFERENCE OBJECTIVES)

OBIECTIVELE CONFERINȚEI

- *Cunoașterea impactului operei lui Dimitrie Cantemir în contextul european de confluență dintre Occident și Orient, dintre iluminism și (post-)modernism*
- *Evidențierea relațiilor lui Dimitrie Cantemir cu personalitățile culturale ale timpului său*
- *Relevarea contribuției lui Dimitrie Cantemir la modernizarea societății românești din punct de vedere educativ, spiritual, sociocultural, politic și diplomatic*
- *Anticiparea perspectivei temporale a Europei post-moderne prin opera lui Dimitrie Cantemir și a altor reprezentanți ai epocii sale (valori etice și morale, religioase, socio-culturale, politice și diplomatice)*
- *Valorificarea inovațiilor și diseminarea bunelor practici rezultate din cercetarea operei lui Dimitrie Cantemir, precum și a altor aspecte inedite legate de epoca sa din perspectiva inter- și transdisciplinarității*

CONFERENCE OBJECTIVES

- *Dimitrie Cantemir's work impact in the European confluence context between East and West, between Enlightenment and (post-)Modernity*
- *Highlighting Dimitrie Cantemir's relations with the cultural personalities of his time*
- *Revealing Dimitrie Cantemir's contribution to the modernization of the Romanian society in terms of education, spirituality, sociology, culture, politics and diplomacy*
- *Anticipating the temporal perspective of post-modern Europe through Dimitrie Cantemir's and other representatives' works of his epoch (a focus on ethical and moral, religious, socio-cultural, political and diplomatic values)*
- *Highlighting innovations and Disseminating best practice in Dimitrie Cantemir's work and other new aspects of his time, through an inter- and transdisciplinary approach*

SECȚIUNILE CONFERINȚEI (CONFERENCE SECTIONS)

Secțiunea 1:	Opera lui Dimitrie Cantemir oglindită în activitatea Școlii Ardelene
Secțiunea 2:	Contribuția operelor iluminiștilor în crearea statelor unitare naționale în Europa
Secțiunea 3:	Reflectarea operei lui Dimitrie Cantemir în filosofia dreptului și în ideile de unitate națională la nivel european
Secțiunea 4:	Dimitrie Cantemir - precursor al sociologiei europene
Secțiunea 5:	Tradiție și modernitate în gândirea politică a lui Dimitrie Cantemir

Section 1:	Dimitrie Cantemir's works as seen in the Transylvanian School approaches
Section 2:	The Enlightenment representatives' support to founding national united states in Europe
Section 3:	Dimitrie Cantemir's works reflected by the philosophy of law and by the European ideas of national unity
Section 4:	Dimitrie Cantemir- a forerunner of the European sociology
Section 5:	Tradition and modernism in Dimitrie Cantemir's political thinking

CUVÂNT DE DESCHIDERE

OPENING SPEECH

Prof.univ.dr. **Corina Adriana DUMITRESCU**,
Fondator, Președintele Senatului,
Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
(Aula Magna)

LUCRĂRI ÎN PLEN

(PLENARY SESSION)

Moderator (<i>Moderator</i>):	Prof.univ.dr. Georgeta ILIE
Sala (<i>conference room</i>)	Aula Magna

- Dimitrie Cantemir – creator al ideologiei naționale românești**
Dimitrie Cantemir- the creator of the Romanian national ideology
Prof.univ.dr. Corina Adriana DUMITRESCU, Fondator, Președintele Senatului Universității Creștine Dimitrie Cantemir, București
- Manuscrisele lui Cantemir din Academia Germană**
Dimitrie Cantemir's manuscripts in the Academy of Sciences from Berlin
Academician Gunter STOCK, Ex-President of Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities, Doctor Honoris Causa al UCDC
- Titlu rezervat**
Reserved title
Academician Andrei EȘANU - Academia de Științe, Republica Moldova, laureat al Premiului Dimitrie Cantemir acordat de către UCDC (2015)
- Identificarea operei cantemiriene în spațiul filosofic, juridic și religios al culturii europene medievale**
Identifying Cantemir's work within the European Medieval Culture of the philosophical, legal and religious space
Bogdan CUZA, dr., Asociația Culturală Europeană "Cuza", România

5. **Dimitrie Cantemir's recognition at international level**
Marja Liisa TENHUNEN, Professor Ph.D., member of the Research and Innovation Council, the Institute for Accountancy and the Ministry of Education and Culture in Finland; former President and Managing Director of Centria University of Applied Sciences, Finland, High-end Foreign Expert, Shanghai University, China
Laureat al Premiului Dimitrie Cantemir acordat de către UCDC (2018)
6. **Ființa axiologică la Dimitrie Cantemir**
The Axiological Being at Dimitrie Cantemir
Ion CRAIOVAN, prof.univ.dr., Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC, București, Președinte al Asociației Române de Filosofia Dreptului
7. **The Unofficial Gift in Cantemir's History of the Ottoman Empire: Forms and Functions**
Sözen ZEYNEP, Professor PhD, Istanbul Medipol University, Istanbul, Turkey
8. **Continuitatea poporului român și palingeneza Fenixului dacic**
The Romanian people continuity and the Dacian Felix palingenesis
Mihail ȚĂPÂRLEA, Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”
9. **Conceptul de stat modern în Secolul luminilor**
The Concept of Modern State in the Enlightenment
Rita Melanica BARBU, lect. univ. dr., Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC, București
10. **Două manuscrise inedite ale lui Dimitrie Cantemir aflate în Biblioteca Națională de la Paris și în Biblioteca Vaticanului**
Two of Dimitrie Cantemir's new manuscripts in the Paris National Library and in the Vatican Library
Constantin BARBU, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC, București

LANSĂRI DE CARTE
(BOOKS LAUNCHING)

(sala 130 / conference room 130)

**1. "DIMITRIE CANTEMIR ȘI CONȘTIINȚA UNITĂȚII ROMÂNILOR.
STUDII ȘI ARTICOLE DEDICATE CENTENARULUI MARIII UNIRI"**

"Dimitrie Cantemir and the consciousness of the Romanians' unity. Research works and papers dedicated to the Grand Unity Centennial celebration"

Coordonatori:

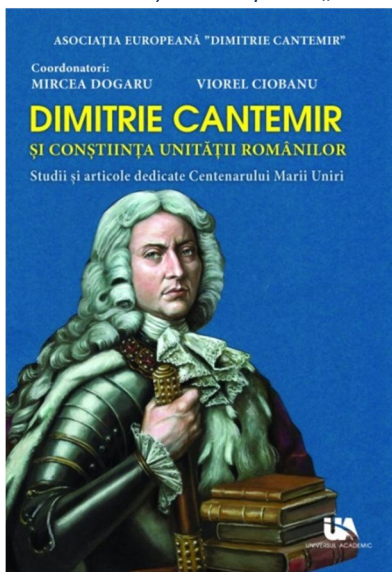
Mircea DOGARU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București

Viorel CIOBANU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București

Editura Universul Academic, 2018

"Prezentul volum vede lumina tiparului grație osârdiei și entuziasmului domnului colonel (r.) Viorel Ciobanu, secretarul general al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”. O Asociație care grupează în primul rând cadre didactice din învățământul preuniversitar și universitar, care își desfășoară activitatea în instituții ce poartă numele marelui savant român, dar și studenți și absolvenți ai acestor instituții, muzeografi, cercetători științifici militari și civili, clerici, oameni de cultură pasionați de istorie și care consideră că, prin Dimitrie Cantemir, românii și-au afirmat, la cumpăna veacurilor XVII și XVIII, dreptul de a fi considerați ctitori de cultură și civilizație, egali între egalii popoarelor Europei și lumii, care și-au adus contribuția notabilă la evoluția umanității.

Toți românii visează, toți românii aspiră să ajungă la „stele”, ca încă nedreptățitul Traian Vuia, dar, din ce în ce mai puțini se încumetă astăzi să și clădească ceva. Din fericire, membrii Asociației Europene

„Dimitrie Cantemir” sunt oameni hotărâți să și facă, să lase „cărămida” lor de contribuție culturală la marea construcție europeană începută, cândva, de strămoșii noștri romani și continuată de figuri ilustre ca Dimitrie Cantemir. De aceea, solicitarea de a sprijini și acest volum ne-a produs o reală plăcere, cu atât mai mult cu cât studiile truditorilor cercetători „cantemiriști” au în vedere, de data aceasta, nu numai restituirea dimensiunii europene și universale a mentorului lor, ci și contribuția la marele eveniment care ar fi trebuit să preocupe în 2018 mințile tuturor românilor – ÎMPLINIREA A 100 DE ANI DE LA REALIZAREA MARII UNIRI.

Un deziderat pentru care s-au sacrificat, luptând secole de-a rândul, milioane de români! O victorie superbă a voinței noastre naționale pe care, în mod inexplicabil, în chiar ANUL CENTENARULUI și politica și diplomația românească par să o arunce în uitare și în derizoriu.

Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir” vă pune, așadar, la dispoziție, stimați cititori ai vremurilor ce vor veni, prin prezentul volum, câteva crâmpete de trăire românească autentică, reconstituind parte din faptele, gândurile, truda și realizările generației lui Dimitrie Cantemir și ale urmașilor săi, care au clădit, treaptă cu treaptă, România lui 1 DECEMBRIE 2018. Cu rugămintea de a citi, de a înțelege și de a încerca să izbândiți mai mult decât am reușit NOI, cei de astăzi, să vă lăsăm moștenire!”

Col. (r) dr. Mircea DOGARU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”

2. “INTEGRALA MANUSCRISELOR CANTEMIR” VOLUMUL 102 - MANUSCRISUL ARAB AL DIVANULUI AFLAT IN BIBLIOTECA VATICANULUI

“Cantemir’s Integral Manuscripts”, volume 102- the Arabic Manuscript of the Divan, from the Vatican Library

Coordonator: Constantin BARBU, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC, București

3. “PRIVINDU-MI ȚARA DIN STÂNGA: OPINII - ATITUDINI”

“Peering for my country from the leftside: views – attitudes”

Autor: Marin BADEA, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC, București

Editura Fedora, București, 2018

SECȚIUNEA (SECTION) 1

Opera lui Dimitrie Cantemir oglindită în activitatea Școlii Ardelene

Dimitrie Cantemir's works as seen in the Transylvanian School approaches

Moderator (<i>Moderator</i>):	Mihail ȚĂPÂRLEA
Sala (<i>conference room</i>)	132

1. **Dimitrie Cantemir - spirit european**

Dimitrie Cantemir – a European spirit

Academician Nicolae DABIJA, Academia Română, Academia de Științe din Republica Moldova

2. **Modernitatea conceptului „cauzalitate istorică” la Dimitrie Cantemir**

Dimitrie Cantemir's concept modernity of „historical causality”

Gheorghe BOBÂNĂ, prof.univ.dr.hab., Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova, Universitatea Academiei de Științe a Republicii Moldova

3. **Ecuția dezvoltării societății în opera cantemiriană**

The Equation of Society Development in Cantemirian Work

Octavia COSTEA, prof.univ.dr., Chaire UNESCO Culture des droits de l'homme et éducation au développement durable dans l'enseignement préscolaire et primaire, UCDC, București

4. **Școala ardeleană, simbol al conectării culturii române la spațiul cultural occidental**

The Transylvanian School, a symbol of the connection of the Romanian culture to the Western cultural space

Sabin DRĂGULIN, prof. univ. dr., Universitatea „Petre Andrei”, Iași

5. **Idei pedagogice în opera cantemiriană**

Pedagogical ideas in Cantemirian work

Conona PETRESCU, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC, București

- 6. Realitățile social-politice și juridice la granița dintre tradiție și modernitate: fundamente cantemirești**
The socio-political and legal realities between tradition and modernity: Cantemir's fundamentals
Rodica CIOBANU, conf. univ. dr., Academia de Științe din Republica Moldova
- 7. Considerații asupra latinității în opera lui Dimitrie Cantemir**
Considerations on the Latin spirit of the works of Dimitrie Cantemir
Rodica Diana APAN, conf. univ. dr., Facultatea de Drept Cluj-Napoca, UCDC, București
Miranda VLAD, conf. univ. dr., Facultatea de Științe Economice, Cluj-Napoca UCDC, București
- 8. Dimitrie Cantemir - militarul și diplomatul, în viziunea cunoscuților cantemirologi Andrei Eșanu și Pavel Parasca**
Dimitrie Cantemir- a military man and a diplomat as seen by Andrei Eșanu and Pavel Parasca, two well-known Cantemirian researches
Viorel CIOBANU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
Ionel CANTARAGIU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
- 9. Familia prezentată de Dimitrie Cantemir**
Family narrated by Dimitrie Cantemir
Carmen Manuela CAZAN, lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC, București
- 10. Dimitrie Cantemir – simbol al culturii românești**
Dimitrie Cantemir- a symbol of the Romanian Culture
Camelia BRINCOVEANU, lect.univ.dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, UCDC, București
- 11. Discursul unirii din "Istoria ieroglifică" (1705) și identitatea românilor în Europa**
The oration for unity in the "History of the Hieroglyph" (1705), and the identification of Romanians in Europe
Ștefan ȘUTEU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București

SECȚIUNEA (SECTION) 2

Contribuția operelor iluminiștilor în crearea statelor unitare naționale în Europa

*The Enlightenment representatives' support to founding
national united states in Europe*

Moderator (Moderator):

Rita Melanica BARBU

Sala (conference room)

130

- 1. Dimitrie Cantemir și influența sa asupra creării statalității românești**
Dimitrie Cantemir and his ascendancy over the Romanian statal concept
Cristian DUMITRESCU, prof. univ. dr., Facultatea de Administrarea Afacerilor Internaționale, UCDC, București
- 2. Empirism, cutume și proceduri juridice specifice epocilor cantemiriană și brâncovenească**
Empirism, habits and legal specific procedures, during Cantemir's and Brancoveanu's epoch
Mihail ȚĂPÂRLEA, Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”
Ion Aurel STANCIU, Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”
- 3. De la conștiința de neam la conștiința națională – aport cantemirian**
From the consciousness of a people to the consciousness of a nation – a Cantemirian contribution
Marin BADEA, conf.univ.dr., Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București.
- 4. Dimitrie Cantemir și „inventarea” națiunii române moderne**
Dimitrie Cantemir and the “creation” of the modern Romanian Nation
Nicu POHOAȚĂ, prof. univ. dr., Facultatea de Arhivistică, Academia de Poliție „Al. Ioan Cuza”, București

5. **Dimitrie Cantemir, mare om de stat**
Dimitrie Cantemir- a grea man of state
Luminita GHEORGHIU, dr., profesor asociat UCDC, București
6. **Dimitrie Cantemir în context comparatist**
Dimitrie Cantemir in a comparative context
Nicoleta CIACHIR, lect.univ.dr., Universitatea Hyperion, Președinte Asociației de Balcanistică și Slavistică din România
7. **Iluminismul european și conceptul de stat național**
European Enlightenment and National State Concept
Ioana DRĂGULIN, dr., Muzeul Național Cotroceni, București
8. **Contribuția operelor iluminiștilor români în formarea statului național unitar**
The Enlightened Romanians' works contribution to the foundation of the national unity state
Octavian ZAMFIRESCU, lect. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, UCDC, București
9. **Spațiul românesc - avanpost al convergenței civilizațiilor, pentru Dimitrie Cantemir**
The Romanian space - a vanguard of Dimitrie Cantemir's civilization convergency
Gheorghe VADUVA, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
10. **Hronicul lui Dimitrie Cantemir și argumentele științifice în favoarea unității românești**
Dimitrie Cantemir's "Hronicle", and the scientific arguments in favour for the Romanian unit
Victor Gabriel OSACEANU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
11. **Apariția statelor naționale unitare**
The setting up of the national unity states
Tamara APOSTOL, prof., Liceul Teoretic „Nichita Stănescu”, București

SECȚIUNEA (SECTION) 3

Reflectarea operei lui Dimitrie Cantemir în filosofia dreptului și în ideile de unitate națională la nivel european

Dimitrie Cantemir's works reflected by the philosophy of law and by the European ideas of national unity

Moderator (<i>Moderator</i>):	Ion CRAIOVAN
---------------------------------	--------------

Sala (<i>conference room</i>)	87
---------------------------------	----

- 1. Conștiința juridică a lui Dimitrie Cantemir**
Juridical Consciousness of Dimitrie Cantemir
Constanța CĂLINOIU, prof. univ.dr., Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC, București
- 2. Repere semantice de identitate națională în opera cantemiriană „Descriptio Moldaviae”**
National identity semantic landmarks in Cantemir's “Descriptio Moldaviae”
Octavia COSTEA, prof.univ.dr., Chaire UNESCO Culture des droits de l’homme et éducation au développement durable dans l’enseignement préscolaire et primaire, UCDC, București
- 3. Dimitrie Cantemir un vizionar al culturii esențiale, ca filosofie a spațiului plin**
Cantemir Dimitry a visionary of the essential culture, as a philosophy of the full space
Agata Mihaela POPESCU, conf.univ.dr., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC
- 4. Dimitrie Cantemir, A Geopolitical Visionary of National Unity**
Cristina NICOLAESCU – Associate Prof. PhD, Department of English Language and Literature, Yozgat Bozok University, Turkey

5. **Pe urmele lui Dimitrie Cantemir – o micro-istorie a filosofiei românești**
In the footsteps of Dimitrie Cantemir - a micro-history of Romanian philosophy
Alexandru ȘTEFĂNESCU, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
6. **Domnitorul Dimitrie Cantemir - Jurist al timpului său**
Ruler Cantemir Dimitry - Jurist of his time
Iosif FRIEDMANN – NICOLESCU, dr. în științe juridice, cercetător științific asociat, Institutul de Cercetări juridice al Academiei Române
7. **Influența dreptului roman asupra dreptului românesc în opera lui Dimitrie Cantemir**
Influence of Roman Law on Romanian Law in Dimitrie Cantemir's work
Ionuț CIUTACU, lect. univ. dr., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, UCDC, București
8. **Alba Iulia și Trianon în lumina dreptului internațional**
Alba Iulia and Trianon in the light of the international rights
Mircea DOGARU, dr., Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
9. **Antioh Dimitrievici Cantemir - diplomat rus de origine română**
Antioh Cantemir- a Russian diplomat of Romanian origin
Anna-Maria ATANASOVA, șef protocol Ambasada Republicii Bulgaria

SECȚIUNEA (SECTION) 4

Dimitrie Cantemir - precursor al sociologiei europene

Dimitrie Cantemir- a forerunner of the European sociology

Moderator (<i>Moderator</i>):	Gabriela POHOAȚĂ
Sala (<i>conference room</i>)	86

- 1. Aspecte ale antropologiei istorice în „Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor”**
Aspects of historical anthropology in the “Chronicle of the durability of the Romanians-Moldavians-Wallachians”
Gabriela POHOAȚĂ, prof. univ. dr. hab., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, UCDC, București
Mihaela MOCANU, lect.univ.dr. Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, UCDC, București
- 2. Constantinopolul în vremea surghiunului lui Dimitrie Cantemir**
Constantinople during in the exile of Dimitrie Cantemir
Marian HARAPCEA, drd., Universitatea “Valahia” Târgoviște
- 3. Dimitrie Cantemir - magister muzicae**
Constantin RAILEANU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
- 4. Evoluții economice de la Cantemir la Marea Unire a românilor**
Economic dynamics, from Cantemir to the Romanians’ Great Unity
Golea POMPILIU, conf. univ. dr., UCDC
- 5. Unitatea, comuniunea și comunicarea la Dimitrie Cantemir**
Unity, communion and communication in Dimitrie Cantemir’s work
Marius RESCEANU, preot dr.

6. Repere ale învățământului matematic românesc din opera lui Dimitrie și Antioh Cantemir

Romanian mathematic educational landmarks, in Dimitrie and Antioh Cantemir's works

Costel CHITEȘ, lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC
Marin TUDOR, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC

7. Cantemirii și portretele lor de domnitori moldavi, în dramaturgia istorică românească

The Cantemirs, and their portraits as Moldavian Princes in the Romanian historical dramaturgy

Andreea-Ileana DANIELESCU, prof., cercetător științific, Departamentul de Relații Internaționale, UCDC, București
Dominic PEREZ, economist, Departamentul de Relații Internaționale, UCDC, București

8. Arhitectura - piatra de temelie în procesul de metamorfoză a lui Dimitrie Cantemir

Architecture – the foundation stone in the methamorphosis process of Dimitrie Cantemir

Astrid Isabela BOGDAN, Student, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, UCDC, București

9. Știința educației în opera lui Dimitrie Cantemir

Education sciences in the Dimitrie cantemir's work

Mihaela Bucurița SEIMAN (ZUGRĂVESCU), drd., Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea București

SECȚIUNEA (SECTION) 5

Tradiție și modernitate în gândirea politică a lui Dimitrie Cantemir

Tradition and modernism in Dimitrie Cantemir's political thinking

Moderator (<i>Moderator</i>):	Florian RĂPAN
Sala (<i>conference room</i>)	85

- 1. Perspectiva europeană în gândirea și viziunea cantemiriană**
European Perspective in the Cantemir Thinking and Vision
Florian RĂPAN, prof.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
- 2. Marea Neagră și amenințările actuale**
The Black Sea and the current threats
Doina MUREȘAN, prof.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
- 3. Reflectia asupra istoriei in opera lui Dimitrie Cantemir si impactul acesteia asupra gandirii si actiunii sale politice**
Reflection on the history of Dimitrie Cantemir's work and its impact on his thinking and political action
Gheorghe CIASCAI, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
- 4. Descriptio antiqui et hodierni status” Romania – evoluția economică post-comunism**
Descriptio antiqui et hodierni status” Romania – post-communism economic development
Lucian CATRINA, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
- 5. Elemente de tradițional și modern în imagologia cantemiristă**
Traditional and modern elements in Cantemirist imagology
Marcela STOICA, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București

6. Unirea Republicii Moldova cu România – între „Descriptio Moldaviae” a lui Dimitrie Cantemir și realitățile politice și de securitate din sec. XXI

The unification of the Moldova Republic with Romania - between Dimitrie Cantemir's "Descriptio Moldaviae" and the political and security realities of the XXIst century

Luminița KOHALMI, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București

7. Direcționări metodologice evidențiate în opera cantemiriană “Descriptio Moldaviae”

Methodological directions highlighted in Cantemir's work “Descriptio Moldaviae”

Elena TOMA, conf.univ.dr., Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii, Universitatea Hyperion din București

8. Adjectivul calificativ în Descrierea Moldovei. Descrierea, între știință și literatură

The qualifying adjective in the “Descriptio Moldaviae”. Description, between science and literature

Monica MITARCĂ, lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București

9. Rolul reprezentării sociale in comunicarea publică despre riscurile mediului

The role of social representations in public communication about environmental risks

Alina POP, lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București

10. Libertatea presei și infrafracțiunile de opinie în societatea democratică

The press freedom and crimes of opinion in democratic society

Anca PĂIUȘESCU, lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București

11. Reflectarea peisajului geografic românesc în opera lui Dimitrie Cantemir

Reflection of the Romanian geographic landscape in Dimitrie Cantemir's work

Mădălina-Teodora ANDREI, lect.univ.dr. Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii, Universitatea Hyperion din București

12. Dimitrie Cantemir – promotorul geografiei regionale românești

Dimitrie Cantemir – promoter of the Romanian regional geography

Irina LAZĂR, lect.univ.dr., Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii, Universitatea Hyperion din București

**MESAJ ADRESAT UNIVERSITĂȚII CREȘTINE
"DIMITRIE CANTEMIR" CU OCAZIA CONFERINȚEI
DEDICATE LUI DIMITRIE CANTEMIR
ȘI ANIVERSĂRII CENTENARULUI MARII UNIRI**

**ACADEMICIAN GHEORGHE DUCA,
Președintele Academiei de Științe din Republica Moldova**

Participanților Conferinței consacrate Centenarului Sfatului Țării

Situatia politică în Republica Moldova ne îndeamnă ca noi să conștientizăm importanța evocării figurilor emblematice și a evenimentelor edificatoare ale istoriei, căci orice gest de elogiare a trecutului inspiră și generează energii stimulative în confruntarea cu provocările prezentului și, mai ales, ale viitorului.

Anul 2018 este un an al rememorării, atestăm aniversarea a 100 de ani de la Marea Unire din 1918. Acest semnificativ moment, precum și relevanța istorică a acestui act nu ne permit să trecem cu vederea circumstanțele și evenimentele care au precedat, lor revenindu-le un rol decisiv. Unul dintre momentele cu semnificație determinantă în procesul de consolidare a românilor basarabeni a fost constituirea Sfatului Țării.

Făcând o incursiune în trecut, constatăm că anul 1917 a fost marcat de redeșteptare și de aprofundarea conștiinței naționale, fapt ce a culminat cu recunoașterea cvasitotală a identității naționale. Ideea comunității dintre românii basarabeni și cei de peste Prut a prins contur în mentalitatea colectivă a majorității populației. În paralel, ideea de autonomie era promovată insistent și în Ucraina, care s-a declarat stat autonom. În aceste circumstanțe, autonomia Basarabiei se transformase din aspirație într-o realitate.

Astfel, inaugurarea Sfatului Țării la 21 noiembrie 1917 și, ulterior, proclamarea solemnă a autonomiei Basarabiei la 2 decembrie apar drept consecințe firești ale

conștientizării, de către basarabeni, a identității lor naționale și a caracterului crucial al momentului.

Evident, singura posibilitate viabilă era ca o structură socială cu forță reală să fie recunoscută de majoritate și să-și asume responsabilitatea de soluționare pozitivă a situației, instituind, fără ezitări, un organ legislative reprezentativ. Așa s-a întâmplat în luna octombrie 1917, când Congresul militarilor moldoveni a adoptat o serie de hotărâri îndrăznețe, cea mai importantă fiind proclamarea autonomiei provinciale și politice a Basarabiei. Congresul a mai decis ca „pentru cârmuirea Basarabiei în cel mai scurt timp să se alcătuiască Sfatul Țării”.

Așadar, Sfatul Țării a fost inaugurat o sută de ani în urmă și programul său de activitate prevedea cele mai radicale soluții pentru rezolvarea chestiunii agrare, economice, administrative, educaționale, culturale, buna orânduire a relațiilor interetnice, identificarea soluțiilor adecvate în contextul războiului.

Toată autoritatea din provincie s-a concentrat în mâinile acestei instituții cu o largă reprezentativitate social-politică și națională. Înființarea Sfatului Țării și proclamarea Republicii Democratice Moldovenești au avut aprobarea cvasiunanimă a întregii populații din Basarabia. Oficialii locali, comisarii județeni, școlile, justiția și tribunalul din Chișinău i-au recunoscut legitimitatea.

Următorul pas după declararea autonomiei a fost proclamarea independenței. La fel ca în cazul declarării autonomiei, condițiile în care a putut fi proclamată independența au fost cele generate de disoluția, din ce în ce mai accentuată, a fostului imperiu. Nemaivând niciun contact teritorial direct cu fosta metropolă, Republica Democratică Moldovenească s-a declarat independentă, cu unanimitate de voturi, în ședința din 24 ianuarie 1918 a Sfatului Țării.

Scurta perioadă de existență a Basarabiei independente a demonstrat că în lipsă de resurse fizice și materiale, în condițiile în care forțe din exterior urmăreau să atenteze la integritatea sa teritorială, independența era mai mult o iluzie. La ședința din 27 martie 1918, Sfatul Țării a votat Unirea cu România, Basarabia devenind parte organică și inseparabilă a acesteia.

La acest moment aniversar, digresiunea noastră retrospectivă ne îndeamnă să ne întrebăm în ce mod ceea ce s-a întâmplat acum 100 de ani rezonază cu situația din prezent, cum ne putem reinterpretă pe noi înșine în lumina trecutului și cum putem reinterpretă trecutul în lumina a ceea ce trăim.

Sfatul Țării a apărut în urma unui act de curaj și al unei autoorganizări a populației care a decis să-și ia soarta în propriile mâini, instituind un organ legislativ superior adecvat aspirațiilor majorității, care a devenit un simbol al lucidității, discernământului și al curajului. Cei care au participat la organizarea Sfatului Țării, cei care au devenit ulterior membri ai lui, au avut luciditatea necesară pentru a-și da seama de situația în care se aflau, discernământul necesar pentru a conștientiza posibilitățile pe care le-ar fi deschis fiecare decizie a lor și curajul pentru a transpune în fapt aceste decizii.

La o sută de ani de la crearea Sfatului Țării anume aceste valori se cer a fi omagiate, iar acest moment istoric semnificativ este un fericit prilej pentru a încerca să le cultivăm în noi înșine, analizând și meditând asupra felului în care, acum o sută de ani, niște simpli locuitori ai acestui pământ, au reușit să le întruchipeze, iar nouă nu ne revine decât datoria să le urmăm exemplul celor din Sfatul Țării.

Academician Gheorghe DUCA,
Președintele Academiei de Științe din Republica Moldova
(Chișinău, 2017)

REZUMATUL LUCRĂRILOR (ABSTRACTS)

Dimitrie Cantemir – creator al ideologiei naționale românești

Dimitrie Cantemir- the creator of the Romanian national ideology

Corina Adriana DUMITRESCU, prof.univ.dr., Fondator, Președintele
Senatului Universității Creștine “Dimitrie Cantemir”, București

Rezumat: Analizând prima realizare a Unirii Principatelor Române de la 1600 de către Mihai Viteazul, cu siguranță Dimitrie Cantemir și-a pus problema efemerității acestuia. Una dintre cauzele fundamentale pentru care idealul unității naționale împlinit la 1600 nu a trecut proba timpului a fost, în viziunea lui Dimitrie Cantemir, lipsa unei ideologii naționale. Prin întreaga sa operă științifică, dar și prin conținutul exercitării mandatului său de Domn al Moldovei, Dimitrie Cantemir a reușit să întemeieze pe de-a-ntregul ideologia națională românească având evident în centrul său aspirația spre unitate a tuturor românilor văzuți ca urmași ai gintei latine.

Cuvinte cheie: valori morale, tradiții, latinitate

Abstract: By analyzing Mihai Viteazul's first achievement of the Romanian Principalities Union in 1600, it is certain that Dimitrie Cantemir thought about the issue of its ephemeral character. One of the major causes for which the ideal of the 1600 national unity couldn't resist in time was, in Dimitrie Cantemir's vision, the lack of a national ideology. In his whole scientific work, as well as by wielding his mandate as a Prince of Moldavia, Dimitrie Cantemir succeeded to completely found the Romanian national ideology focused on the hope to unity of all Romanians, seen as descendants of Roman origin.

Key words: moral values, traditions, Latinity

Reflectarea peisajului geografic românesc în opera lui Dimitrie Cantemir

Reflection of the Romanian geographic landscape in Dimitrie Cantemir's work

Mădălina-Teodora ANDREI, lect.univ.dr. Facultatea de Științe Sociale, Umaniste
și ale Naturii, Universitatea Hyperion din București

Rezumat: Peisajul geografic românesc este reflectat în opera lui Dimitrie Cantemir printr-o corelare a factorilor fizico-geografici, respectiv poziția geografică, clima și deosebirile dintre ținuturile muntoase cu cele de câmpie. Sunt descrise în peisajul geografic: râurile, lacurile, izvoarele, munții și pădurile, de asemenea peisajul așezărilor umane, cu o serie de localități grupate pe categorii: sate, târguri, orașe cât și condiționările social-economice și istorice. În opera lui Dimitrie Cantemir, peisajul

geografic evidențiat se unifică cu elementele cadrului natural și antropic într-o perfectă armonie. Peisajul natural constituie un mijloc de dezvoltare a vieții omenești. Atât peisajul natural cât și cel umanizat este puternic pătruns de ideea umanistă a integrării în natură a omului și a activităților lui economice, ca factor esențial al geografiei.

Cuvinte cheie: peisaj geografic, peisaj natural și umanizat, condiționări socio-economice

Abstract: The Romanian geographic landscape is reflected in Dimitrie Cantemir's work through a correlation of the physico-geographic factors, i.e. the geographic location, the climate and the differences between the mountain and the plain counties. The following are described within the geographic landscape: rivers, lakes, springs, mountains and forests, along with the landscape of the human settlements. Also, a series of localities are grouped by categories: villages, boroughs, towns, with their social-economic and historic relationships. In Dimitrie Cantemir's work, the highlighted geographic landscape unifies with the elements of the natural and anthropic frame respectively, in perfect harmony. The natural landscape is a mean to the development of human life. Both the natural landscape and the humanized one are deeply penetrated by the humanistic idea of man's and man's economic activities integration in nature as an essential factor of geography.

Keywords: geographic landscape, natural and humanized landscape, socio-economic relationships

Apariția statelor naționale unite

Tamara APOSTOL, prof., Liceul Teoretic „Nichita Stănescu”, București

Rezumat: După războaiele napoliene, în cadrul popoarelor subjgate de către francezi s-a dezvoltat spiritul național, dorința de libertate și uniune. Astfel influențați de ideile iluministe propagate în Europa: separarea puterilor în stat, libertatea, egalitate, drepturi ș.a, națiunile din cadrul marilor imperii, vor declanșa lupta de eliberare și se vor uni în națiuni indepentante, cum ar fi germanii, italienii si românii.

Cuvinte cheie: drepturi, libertăți, independență, Bismark, Garibaldi, Cuza

Antioh Dimitrievici Cantemir - diplomat rus de origine română

Anna-Maria ATANASOVA, șef protocol Ambasada Republicii Bulgaria

Rezumat: Comunicarea urmărește activitatea diplomatică a lui Antioh Cantemir în serviciul Rusiei în cel de al doilea sfert al secolului al XVIII-lea, timp de 12 ani el a apărat interesele Rusiei în Europa. Diplomat la Londra, timp de 6 ani a contribuit la realizarea unor alianțe între cele 2 țări. Ambasador la Paris(1738). Consilier secret al împărătesei Ana, precum odinioară fusese ilustrul său tată, consilier secret al lui Petru cel Mare.

Modernitatea conceptului „cauzalitate istorică” la Dimitrie Cantemir

Dimitrie Cantemir's concept modernity of „historical causality”

Gheorghe BOBÂNĂ, prof.univ.dr.hab., Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova, Universitatea Academiei de Științe a Republicii Moldova

Rezumat: Filosoful Cantemir în mai multe din scrierile sale este preocupat de cauzalitatea dinamică a lumii. În *Sacrosanctae scientiae indepingibilis imago* (1700) el afirmă că nu exista fenomene fără cauze și că hazardul trebuie înțeles ca o întâlnire neprevăzută de om unor lanțuri cauzale. Aceleași cauze produc aceleași efecte, conchidea filosoful, fiindcă în genere natura nu-și poate încălca regulile, ordinea ei este imuabilă. În *Istoria ieroglijică* (1705) Cantemir afirmă că nimic nu se întâmplă în afara unui strict determinism cauzal, chiar dacă „rădăcina și pricina dintâi” rămân necunoscute. În lucrarea *Monarchiarum physica examinatio* (1714), sensul evoluției ciclice este progresiv, căci există o tendință spre „desăvârșirea cercului”. Cantemir conferea istoriei un sens și o finalitate, sub semnul evoluției ciclice. Metoda critică l-a condus pe Cantemir la cauzalitate. Din fapte disparate el discernează cauzele „în chip rațional” și formula observației cu substrat teoretic. Aplicând principiile cauzale, meditănd pe marginea etnogenezei românilor, istoricul Cantemir a ajuns la concluzii care în esență sunt încă valabile și astăzi.

Cuvinte cheie: determinism cauzal, ordine naturală, evoluție ciclică, metodă critică

Abstract: in several of his works, the philosopher Cantemir is concerned about the dynamic causality of the world. In *Sacrosanctae scientiae indepingibilis imago* (1700), he states that there are no phenomena without causes and that hazard must be understood as human unforeseen circumstances of causal chains. The same causes produce the same effects, concludes the philosopher, because typically nature can not violate its rules, its order is immutable. In *Hieroglyphic History* (1705),

Cantemir states that nothing happens without a strict causal determinism, even if the "original root and cause" remain undiscovered. *In Monarchiarum physica examinatio (1714), the meaning of cyclical evolution is progressive, for there is a tendency towards "perfecting the circle."* Cantemir rendered a sense and a purpose, under the sign of cyclical evolution to history. The critical method led Cantemir to causality. He discerned the causes "rationally" and formulated observations with theoretical substrate out of disparate facts. Applying causal principles, meditating on the ethnogenesis of Romanians, the historian Cantemir came to conclusions that are still valid nowadays.

Key words: causal determinism, natural order, cyclical evolution, critical method

Arhitectura - piatra de temelie în procesul de metamorfoză a lui Dimitrie Cantemir

Architecture – the foundation stone in the metamorphosis process of Dimitrie Cantemir

Astrid Isabela BOGDAN, Student, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, UCDC, București

Rezumat: Studiul arhitecturii a reprezentat pentru Dimitrie Cantemir o piatră de temelie în formarea unei gândiri complexe și creatoare de idei inovative ce își au obârșia în interdisciplinaritate. Orice încercare de trecere în revistă a activității acestuia devine, treptat, o cale de autocunoaștere, ținând cont faptul că orice căutător poate empatiza cel puțin cu o idee susținută de acesta. Dincolo de interesul oricărui dintre noi, fie că vorbim despre etnografie, geografie, istorie, filosofie, lingvistică, muzicologie ori, chiar, arhitectură, putem remarca ingeniozitatea unui spirit de a împleti cu succes elemente cheie ale unor domenii mai mult sau mai puțin auxiliare.

Cuvinte cheie: arhitectură, educație, formare

Abstract: The study of architecture represented for Dimitrie Cantemir a cornerstone in forming a complex and creative things of innovative ideas that have their origins in interdisciplinarity. Any attempt to review his activity gradually becomes a way of self-knowledge, bearing in mind that any seeker can at least empathize with an idea supported by him. Beyond the interest of either of us, whether we are talking about ethnography, geography, history, philosophy, linguistics, musicology or even architecture, we can notice the ingenuity of a spirit to successfully blend key elements of more or less auxiliary areas.

Key words: architecture, education, formation

Dimitrie Cantemir – simbol al culturii românești

Camelia BRINCOVEANU, lect.univ.dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, UCDC, brincoveanu.camelia@yahoo.com

Rezumat: Domn al Moldovei între anii 1710-1711, Cantemir a avut o formație enciclopedică cu preocupări în diferite domenii: istorie, filosofie, literatură, matematică, limbi orientale, muzică. A fost o personalitate multilaterală, care a realizat prima sinteză a culturii naționale, pregătind apariția iluminismului. Majoritatea operelor sale se bazează pe o vastă documentație, el folosind izvoare străine în limbile germană, franceză, rusă, polonă, turcă. Ca domnitor, Cantemir a dovedit vederi progresiste. Pentru meritele sale științifice și literare, în 1714 Dimitrie Cantemir a fost ales membru al Academiei din Berlin.

Cuvinte cheie: Domnitor, spirit enciclopedic, Divan, umanism, cărturar.

Familia prezentată de Dimitrie Cantemir

Family narrated by Dimitrie Cantemir

Carmen Manuela CAZAN, lect.univ.dr., Facultatea de Stiinte ale Educatiei, UCDC, Bucuresti, e-mail: manuelaccazan@gmail.com

Rezumat: Renumitul savant al secolului al XVIII-lea, Dimitrie Cantemir, prezintă în lucrarea sa Scurtă povestire despre stârpirea familiilor lui Brâncoveanu și a Cantacuzinilor relațiile dintre membrii celor mai influente familii, la vremea aceea, respectiv Brâncoveanu și Cantacuzino. Dimitrie Cantemir prezintă în mod real evenimentele istorice și cum acestea au produs schimbări profunde în cele două familii. Obiectivitatea prezentărilor lui Dimitrie Cantemir sunt apropiate studiilor sociologice și transmit dimensiuni emoționale transgeneraționale.

Cuvinte cheie: stârpire, familie, manuscris, valoare

Abstract: The renowned scholar of the 18th century, Dimitrie Cantemir, in Short story about the eradication of the Brancoveanus and Cantacuzinos presents the relations between the members of the most influential families, at that time, Brâncoveanu and Cantacuzino. Dimitrie Cantemir presents the historical events and how these profound changes have occurred in the two families. Objectivity presentations are close to sociological studies and convey transgenerational emotional dimensions.

Key words: eradication, family, manuscript, value

Conștiința juridică a lui Dimitrie Cantemir*Juridical Consciousness of Dimitrie Cantemir*

Constanța CĂLINOIU, prof. univ.dr., Institutul Internațional
pentru Drepturile Omului, UCDC, București

Rezumat: Dimitrie Cantemir abordează incipient problematica dreptului civil de la vremea sa, având conștiința clară a modului de funcționare a sistemului judiciar. Principiile, structura și modul de organizare a sistemului judiciar sunt prezentate detaliat în *Descriptio Moldaviae*: Cap I. Despre felul de cârmuire a Țării Moldovei, Capitolul al II-lea. Despre alegerea domnilor în Moldova, Capitolul al III-lea. Despre obiceiurile vechi și noi la înscăunarea unui domn al Moldovei, Capitolul al IV-lea. Despre întărirea domnilor Capitolul al V-lea. Despre scoaterea din scaun a domnului, dar, mai ales, în Capitolul al XI-lea. Despre legile Țării Moldovei Capitolul al XII-lea. Despre divanul de judecată al domnului și al boierilor. Așadar, în viziunea lui Dimitrie Cantemir sistemul juridic al vremii este structurat și în continuitate de cutume locale, pentru care autorul trimite la organizarea normativă din Dacia străveche: Dacia a luat legile romane de la locuitorii ei cei noi (op. cit). Dar - spune Cantemir - Alexandru, cel dintâi despot al Moldovei, care a vrut să lecuiască răul acesta și pe care ai noștri l-au numit cel Bun pentru faptele lui mari, a primit de la împărații bizantini, odată cu domnia, și legile grecești twnbailifwn cuprinse în Codicile bazilicalelor, și din cărțile acelea întinse a scos ceea ce alcătuiește acuma pravila din Moldova (op.cit).

Cuvinte-cheie: conștiința juridică, Descriptio Moldaviae, sistem structurat, continuitate, cutume locale, Codices basilicas

Abstract: Dimitrie Cantemir is currently addressing the issue of civil law in his day, having a clear consciousness of how the juridical system operates. The principles, structure and method of organizing the juridical system are detailed in *Descriptio Moldaviae*: Chapter I. About the Managing of the Country of Moldova, Chapter II. About the Princes' Choice in Moldova, Chapter III. About old and new customs at the inauguration of a prince of Moldova, Chapter IV. About the Strengthening of the Prince Power Chapter 5. About the removal of the Prince, but especially, in Chapter XI. About the Laws of the Moldova Land Chapter XII. About the Prince's and Boyars' Court. In Dimitrie Cantemir's vision, the juridical system of his time is structured and continued through local customs, for which the author refers to the normative organization of ancient Dacia: Dacia took Romanian laws from its new inhabitants (op. cit). But – says Cantemir - Alexander, the first despot of Moldavia who wanted to cure this evil and whom we called the Good for his great deeds, received from the Byzantine emperors with his reign, and the Greek laws

twnbailifwn contained in the Codices basilicas, and from those large books he brought out what is now the rule of Moldova (op.cit).

Key-words: legal conscience, Descriptio Moldaviae, structured system, continuity, local customs, Codices Basilicas

**Dimitrie Cantemir - militarul și diplomatul, în viziunera cunoscătorilor cantemiologi
Andrei Eșanu și Pavel Parasca**

Viorel CIOBANU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
Ionel CANTARAGIU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București

Rezumat: În lucrare se prezintă succint situația geopolitică a statelor din estul Europei la începutul secolului al XVIII-lea și devenirea întru diplomație și politică a lui Dimitrie Cantemir, în acest context al vremurilor. De asemenea, se evidențiază cutumele pentru numirea domnitorilor în Moldova și Munteniei. Odată ajuns domn, Cantemir ia măsuri pentru pregătirea terenului, a resurselor de forțe și mijloace în eventualitatea desfășurării unor operații militare ruso-otomane, fie în apropierea Moldovei, fie pe teritoriul acesteia. Se relevă rolul domnitorului-cărturar ca mediator între Imperiul Otoman și Rusia, precum și luarea unor decizii de mare responsabilitate politică în primăvara și vara anului 1711 – Diploma (tratatul) de la Luțk și campania militară de la Prut.

Cuvinte cheie: diplomație, domnie, poruncă, treburi militare, mediere, cruce, semilună, orientare politică, tratat, război

Repere ale învățământului matematic românesc din opera lui Dimitrie și Antioh Cantemir

Costel CHITEȘ, lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC
Marin TUDOR, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC

Rezumat: În acest articol ne-am propus să evidențiem nivelul științific necesar pentru realizarea cartografierii Moldovei și a Rusiei de către Dimitrie Cantemir. Am evidențiat legăturile științifice ale lui Dimitrie și a fiului său Antioh, cu personalități din vremea lor.

Cuvinte cheie: astronomie, coordonate, trigonometrie, geodezie, heliocentric, hartă

Dimitrie Cantemir în context comparatist

Nicoleta CIACHIR, lect.univ.dr., Universitatea Hyperion, Președinte Asociației de Balcanistică și Slavistică din România

Rezumat: Personalitatea și prodigioasa activitate științifică a lui Dimitrie Cantemir au făcut până în prezent obiectul de studiu al multor cercetători. Studiul de față, o analiză sintetică comparativă, propune o abordare mai inedită și originală privind viziunea istorică și gândirea social-politică a lui Dimitrie Cantemir, a hatmanul ucrainean, Ivan Mazepa și Paisie de la Hilandar, cel dintâi ideolog al Renașterii Naționale Bulgare. Toți trei sunt oameni ai Renașterii care depășesc cadrul epocii în care s-au născut și trait.

Realitățile social-politice și juridice la granița dintre tradiție și modernitate: fundamente cantemirești

The socio-political and legal realities between tradition and modernity: Cantemir's fundamentals

Rodica CIOBANU, conf. univ. dr., Academia de Științe din Republica Moldova

Rezumat: În condițiile unei societăți aflate în tranziție, a tehnologiilor de vârf, a cunoașterii și globalizării etc. revenirea la opera personalităților marcante ale culturii românești, cum ar fi opera lui D. Cantemir, se dovedește a fi un exercițiu intelectual de o utilitate incontestabilă. Opinia dată este alimentată de convingerea că cercetarea și inovarea sunt cele care trebuie să-și dovedească rolul decisiv în identificarea și soluționarea diverselor probleme cu care se confruntă societatea contemporană. În această direcție oportună este abordarea, valorificarea temelor majore din teoria și metodologia științei contemporane, în general și a celor din cadrul științei politice și juridice prin concursul tezaurului spiritual al lui D. Cantemir și al altor gânditori, care au reușit să depășească spiritul timpului său, atât prin abordarea complex, cât și multilaterală.

Ghidați de această idee revenim la diversele tipuri de abordare (discipline, multi-, pluri-, inter- și transdisciplinare) cu care operează știința contemporană în investigarea realităților sociale complexe. Pentru a înțelege mecanismul de funcționare a acestor tipuri de abordări pe terenul realităților social politice și juridice, dar și a avantajelor unei opțiuni anume în abordarea științifică, aplicarea practică, soluționarea celor mai diverse probleme ale societății umane, considerăm necesară delimitarea ariilor și mecanismelor acestor tipuri distincte cu care operează în prezent. În atare condiții se impune revenirea asupra științelor contemporane particulare, preocupate de om și societate, (precum este și știința dreptului și știința

politică) pentru a determina criteriile de competitivitate, actualitate, eficiență și utilitate. Filiera prin care vom traversa arealul asumat este cea a revizuirii realităților (social, politice, juridice) prin intermediul revenirii la abordările consecvente în tradiția filosofico-științifică cu scopul identificării unor soluții pertinente problemelor contemporaneității.

În atare context, valoroasa operă a lui D. Cantemir se impune prin arealul și diversitatea problematicilor abordate, prin conținutul și vastitatea opiniilor expuse în opere precum: Descrierea, moldovei, Istoria Ieroglică, Micul compendiu de logica, Imaginea de nedescris a științei sacre etc. Diversitatea domeniilor de care a fost preocupat D. Cantemir, experiența trăită de acesta ne fac să credem că opera acestuia este de o reală utilitate în contextul social, politic și juridic contemporan în care întâlnim atâtea incertitudini, conflicte, probleme etc. care parcă ne impun întoarcerea în timp, și retrospecția.

Cuvinte cheie: realitate, abordare complexă, multi, inter, transdisciplinaritate, sistem social-politic și juridic, organizare socială

Abstract: In the conditions of a transition society, of high technologies, of knowledge and globalization, etc. the return to the outstanding work from Romanian culture, such as D. Cantemir, proves to be an intellectual exercise of indisputable utility. This idea is fueled by the conviction that research and innovation are the ones that have to prove their decisive role in identifying and solving the various problems facing the contemporary society. In this regard, it is appropriate to analyze the major themes of the contemporary science's theory and methodology, in general, and those in political and legal science, in particular, requiring to the spiritual treasure of D. Cantemir's work and other thinkers who have overcome the spirit of his time, both by complex and multilateral approach.

Guided by this idea, we come back to the different types of approaches (disciplinary, multi-, pluri-, inter- and trans- disciplinary) with which contemporary science operates in investigating complex social realities. In order to understand the functioning mechanism of these types of approaches in the field of social and political realities, as well as the advantages of a particular option in the scientific approach, practical application, solving the most diverse problems of the human society, it is considered necessary the delimitation of the areas and mechanisms of these types distinct with which it currently operates. Under such circumstances, it is necessary to return to particular contemporary sciences, concerned with human beings and society (as is the science of law and political science) to determine the competitively, timeliness, efficiency and utility criteria. The lens through which we analyze the assumed area is the revision of the realities (social, political, legal)

through the return to the consistent approaches in the philosophical-scientific tradition with the purpose of identifying solutions pertinent to contemporary issues.

In this context, the valuable work of D. Cantemir is important because of its area and the diversity of the problems addressed, through the content and the vastness of opinions expressed in works such as: Description of Moldova, Hieroglyphic History, Small Logic Compendium, Undescribed Image of Sacred Science etc. The diverse areas of concern of D. Cantemir and his experience, makes one believe that his work is of a real utility in the contemporary social, political and legal context in which we encounter so many uncertainties, conflicts, problems, etc. which seems to require us to return in time, and retrospection.

Key words: reality, complex approach, multi, inter, transdisciplinarity, social-political and legal system, social organization

Influența dreptului roman asupra dreptului românesc în opera lui Dimitrie Cantemir

Influence of Roman Law on Romanian Law in Dimitrie Cantemir's work

Ionuț CIUTACU, lect. univ. dr., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, UCDC, București

Rezumat: Descrierea Moldovei este o veritabilă enciclopedie a poporului român, întrucât conține informații valoroase din mai multe domenii, printre care și cel juridic, căruia îi consacră mai multe capitole. Dintre acestea, se remarcă Capitolul al XI-lea din partea a II-a a lucrării, intitulat „Despre legile Țării Moldovei”, în care Dimitrie Cantemir utilizează concepte specifice filosofiei dreptului și evidențiază influența dreptului roman asupra evoluției dreptului românesc, demonstrând că este și un veritabil istoric și filosof al dreptului.

Cuvinte cheie: codice deosebit de legi, pravila, obicei, Descrierea Moldovei, Dimitrie Cantemir

Abstract: Descriptio Moldaviae is an authentic encyclopedia of Romanian people, because it contains valuable informations from many domains, inclusively from the legal one, whom it consecrates many chapters. Among these, the Chapter eleven from the second Book, entitled „Concerning the laws of Moldavia”, stands out, because Dimitrie Cantemir uses specific concepts of the philosophy of law and highlights the influence of the Roman law to the development of the Romanian law, demonstrating that he is also a authentic historian and philosopher of law.

Key words: code, law, custom, Description of Moldavia, Dimitrie Cantemir

Ecuția dezvoltării societății în opera cantemiriană

The Equation of Society Development in Cantemirian Work

Octavia COSTEA, prof.univ.dr., Chaire UNESCO Culture des droits de l'homme et éducation au développement durable dans l'enseignement préscolaire et primaire, UCDC, București

Rezumat: Studiul nostru vizează ecuația dezvoltării societale în opera cantemiriană. Dimitrie Cantemir pornește de la ideea de unitate de conștiință a românilor în Hronicul vechimei romano-moldo-vlahilor care a urcat în timp, înfăptuindu-se, mai târziu, în circumstanțe așteptate și favorabile. Circumscrie și dezvoltă ideea dezvoltării societale, în schimb, în spațiul monografic al operei *Descriptio Moldaviae*, surprinzând evoluția societății prin transformare, continuitate sau prin întrerupere procesuală. Ceea ce este interesant la Cantemir este că infrastructura existențială și economică generează suprastructura juridică, politică, morală, artistică, religioasă și filosofică a societății vremii sale: Partea geografică - Capitolul I. Despre numele cel vechi și cel de acum al Moldovei; Partea politică Despre orânduirea de stat : Capitolul I. Despre felul de cârmuire a Țării Moldovei; Capitolul al XII-lea, Despre divanul de judecată al domnului și al boierilor, Capitolul al XIII-lea, Despre veniturile vechi și cele de acum ale Moldovei, Capitolul al XVI-lea. Despre ceilalți locuitori ai Moldovei; Partea Despre cele bisericești și ale învățaturii în Moldova: Capitolul I. Despre religia moldovenilor Capitolul al II-lea. Despre tagma bisericească. Acestea determină forme ale conștiinței sociale, relațiile și clase caracterizată printr-o organizare condiționată istoric și determinate de legi ale structurii și dezvoltării societății. Viziunea lui Cantemir este inedită și inovatoare, în același timp, dacă ne raportăm la teoria actuală a lui Gramsci: fundamentează dezvoltarea societății pe succesiunea în timp a modului existențial și economic al locuitorilor.

Cuvinte-cheie: dezvoltarea societății, conștiința unității, mecanisme de dezvoltare, infrastructura existențială și economică, suprastructura societății.

Abstract: Our study aims at the equation of societal development in Cantemir work. Dimitrie Cantemir starts from the idea of the unity of consciousness of the Romanians in the Chronicle of the Romanian-Moldovian-Wallachian Age, which has grown in time, and was later accomplished in expected and favorable circumstances. He circumscribes and develops the idea of societal development, instead, in the monographic space of the *Descriptio Moldaviae*, overtaking the evolution of society through transformation, continuity or processual interruption. What is interesting at Cantemir is that the existential and economic infrastructure generates the juridical, political, moral, artistic, religious and philosophical superstructure of the society of

its time: The geographic part - Chapter I. About the old and the present name of Moldova; The Political Part About the State Setting: Chapter I. About the Managing of the Country of Moldova; Chapter XII, About the Prince and Boyars' Court, Chapter XIII, About the Old and the Current Income of Moldova, Chapter XVI. About the other inhabitants of Moldova; Part About the Church and the Education in Moldova: Chapter I. About the Moldovan Religion Chapter II. About the ecclesiastical set. These determine forms of social consciousness, relationships and classes characterized by a conditioned historical organization and determined by the laws of the structure and the development of society. Cantemir's vision is new and innovative, at the same time, if we relate to Gramsci's current theory: he bases the development of society on the succession in time of the existential and economic way of the inhabitants.

Key words: social development, unity consciousness, development mechanisms, existential and economic infrastructure, society superstructure.

Ființa axiologică la Dimitrie Cantemir

The Axiological Being at Dimitrie Cantemir

Ion CRAIOVAN, prof.univ.dr., Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC, București

Rezumat: Comunicarea propusă are ca premisă calitatea omului de a fi și un "aestimans", o ființă care alege în mod inerent. Perspectiva valorii, explorată de axiologie - ca teorie a valorii-, relevă faptul că, valoarea implică un raport între "ceva" demn de prețuit și "cineva" în măsură să acorde prețuire, un raport între obiectul valorizat și subiectul valorizator. Acest raport are un caracter social întrucât subiectul valorizator acordă prețuire acelor obiecte, activități sau creații care, prin însușirile lor obiective, se dovedesc apte să satisfacă trebuințe, necesități, aspirații umane ,iar acestea sunt istoricește și socialmente condiționate de practică. Există un sistem de valori pentru fiecare comunitate umană, schimbările istorice și sociale antrenând modificări ce privesc criteriile de valorizare cât și pe cele de înlănțuire și ierarhizare ale valorilor și imprimând o anumită dinamică a valorilor. În acest sens ne propunem să relevăm câteva aspecte privind potențialul axiologic al operei cantemiriene și profilul axiologic al lui Dimitrie Cantemir.

Cuvinte cheie: axiologie, valoare, ființă valorică, profil axiologic, epoca iluministă, Dimitrie Cantemir

Abstract: This paper has as a premise the quality of man to be a "aestimans", a being who inherently chooses. The perspective of value, explored by axiology-as the theory of value- reveals that value implies a relationship between "something"

worthy of prize and "someone" able to cherish, a relationship between the valorized subject and the valorizing subject. This report is of a social nature because the valorizing subject gives appreciation to those objects, activities or creations which, by their objective attributes, are capable of satisfying needs, human aspirations, and these are historically and socially conditioned by practice. There is a system of values for each human community, historical and social changes involving changes in valuation criteria as well as those of chaining and hierarchizing values and imparting a certain dynamics of values. In this sense, we intend to reveal some aspects of the potential axiological of the Cantemirian work and Dimitrie Cantemir' s axiological profile.

Keywords: axiology, value, value being, axiological profile, enlightenment, Dimitrie Cantemir

Identificarea operei cantemiriene în spațiul filosofic, juridic și religios al culturii europene medievale

Bogdan CUZA, dr., Asociația Culturală Europeană "Cuza", România

Rezumat: Ivirea lui Dimitrie Cantemir în spațiul românesc la sfârșitul secolului al XVII-lea, poate fi interpretată ca una dintre cele mai fecunde reprezentări ale spiritului românesc, ce avea să conducă la stabilirea unei veritabile și fericite punți de legătură între cele două culturi ale Răsăritului și Apusului european.

Cuvinte cheie: Cuvinte cheie: Divan, gâlceavă, înțelept, suflet, trup, Sfânta Scriptură, Divina Comedie, purgatorium, Faust, cunoașterea de sine, fortuna labilis

Iluminismul european și conceptul de stat național

European enlightenment and National State Concept

Ioana DRĂGULIN, dr., Muzeul Național Cotroceni, București

Rezumat: Societatea europeană occidentală, în comparație cu partea răsăriteană a continentului, a cunoscut o serie de procese sociale, economice și politice care au condus la democratizarea regimurilor politice. Reforma protestantă, Umanismul, Renașterea și Iluminismul au reprezentat reacții ale spațiului cultural, politic și religios european îndreptat împotriva dogmei Bisericii catolice și a pretenției acesteia de ași impune supremația, de a exercita un control universal asupra indivizilor, conștiințelor și a statelor. Acest proces istoric lung, anevoios și sângeros a condus la apariția unor concepte care, vor reprezenta baza ideologică a viitoarelor state naționale.

Cuvinte cheie: democratizare, națiune, stat național, regimuri politice, Europa occidentală

Abstract: Western European society, compared to the eastern part of the continent, had seen a number of social, economic and political processes that led to the democratization of political regimes. The Protestant Reformation, Humanism, Renaissance and Enlightenment were responses to the European cultural, political and religious space directed against the dogma of the Catholic Church and its claim to impose its supremacy, to exercise universal control over individuals, consciences and states. This long, tedious and bloody historical process had led to the emergence of concepts that represented the ideological basis of future national states.

Key words: democratization, nation, national state, political regimes, Western Europe

Școala ardeleană, simbol al conectării culturii române la spațiul cultural occidental

The Transylvanian School, a symbol of the connection of the Romanian culture to the Western culturale space

Sabin DRĂGULIN, prof. univ. dr., Universitatea „Petre Andrei”, Iași

Rezumat: Intrarea țărilor române sub controlul Imperiului otoman a condus la schimbarea realităților interne. Sistemul de guvernare otoman a impus o rupere progresivă a legăturilor culturale cu vestul Europei. Din această cauză, spațiul românesc a fost influențat mult mai târziu de marile curente culturale și ideologice europene. Această „întârziere” istorică s-a regăsit în perioada modernă românească și se regăsește și în perioada contemporană. Școala ardeleană este exemplul clasic care demonstrează acest fenomen al defazării istorice. Cu toate acestea, ideile și conceptele promovate de promotorii acestui curent ne demonstrează modalitățile prin care, odată cu slăbirea controlului otoman, spațiul românesc încearcă și reușește să se reconecteze cu spațiul ideilor provenite din occidentul european.

Cuvinte cheie: Țările Române, legături culturale, defazare istorică, occident, valori, concepte

Abstract: The entry of the Romanian countries under the control of the Ottoman Empire had led to the change of internal realities. The Ottoman governance system imposed a gradual breakdown of cultural links with Western Europe. Because of this, the Romanian space was influenced much later by the great European cultural and ideological trends. This historical "delay" had been found in the modern Romanian period and was also found in the contemporary period. The Transylvanian School was the classic example that demonstrated that phenomenon of historical phase-shift.

However, the ideas and concepts promoted by the promoters of this trend show us the ways in which, with the weakening of the Ottoman control, the Romanian space tried and succeeded in reconnecting with the space of ideas from the Western European.

Key words: Romanian countries, cultural links, historical phase-shift, occidental, values, concepts

Domnitorul Dimitrie Cantemir - Jurist al timpului său

Ruler Cantemir Dimitry - Jurist of his time

Iosif FRIEDMANN – NICOLESCU¹, dr. în științe juridice, cercetător științific asociat, Institutul de Cercetări juridice al Academiei Române

Rezumat: Domnitorul Dimitrie Cantemir prin întreaga sa activitate poate fi considerat unul dintre primii juriști români. Scrierile sale demonstrează cunoașterea temeinică a dreptului public și a dreptului internațional.

Cuvinte cheie: Jurist; Lucrare de drept public; Organizare; Administrație; Teritoriu; Acte juridice; Drept internațional

Abstract: The ruler Dimitrie Cantemir can be considered through his entire activity one of the first Romanian jurists. His writings demonstrate a thorough knowledge of the public law and of the international law.

Keywords: Jurist; Public law work; Organization; Administration; Territory; Legal documents; International law;

¹ Cercetător științific asociat – Institutul de Cercetări Juridice "Academician Andrei RĂDULESCU" al Academiei Române, Departamentul de Drept Public "Vintilă DONGOROZ"; Membru în Consiliul director – Societatea Română de Criminologie și Criminalistică; Membru în Consiliul director al Asociației Române de Filosofie a Dreptului (Secția națională a Asociației Internaționale de Filosofie a Dreptului și Filosofie Socială); Membru – Asociația Română de Drept și Afaceri Europene; Membru – Asociația Română de Științe Penale; Membru al Asociației Române de Drept Umanitar; Cercetător științific – Centrul de studii și cercetări juridice și socio-administrative a Universității Petrol și Gaze – Ploiești; Membru asociat – Filiala Argeș a Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii de pe lângă Academia Română.

Dimitrie Cantemir, mare om de stat

Luminita GHEORGHIU, dr., profesor asociat UCDC, București

Rezumat: Dimitrie Cantemir, domnitor al Moldovei în două rânduri (martie-aprilie) 1693 și 1710-1711 ca mare voievod, erudit de talie europeană, raportat la acele vremuri, academician berlinez, print moscovit comparat cu Lorenzo de Medici. A petrecut anii copilăriei la Constantinopol, ca și garant al fidelității, cu misiunea de a-l supraveghea pe Brâncoveanu, bănuț de neîncredere față de Imperiul Otoman.

Ca un bun strateg și vizionar a încheiat un tratat cu Imperiul Rus al lui Petru cel Mare cu care s-a înrudit și unde și-a petrecut ultima parte a vieții după Bătălia de la Stălinesti, când armata rusă și moldoveană a suferit înfrângere din partea otomanilor. Marele istoric, filozof, etnolog, enciclopedist, geograf, lingvist, muzicolog, compozitor, cartograf, antropolog, scriitor, om politic a uimit prin preocupările intelectuale. Ca fiu al domnitorului Constantin Cantemir, mare diplomat, a beneficiat de o educație aleasă ca iubitor de țară și cultură. Marele om de stat Dimitrie Cantemir ca un mare iluminist al vremii a realizat multe reforme pentru paturile sociale mai sărace. Astfel a scăzut, birul steagului prin care se asigură taxa către turci pentru cheltuielile steagului de domnie. A desființat dijma, adică a zecea parte din produse ce afecta boierimea mică și pe apicultori. Nu a mai acordat favoruri domnești marilor boieri oferite în schimb oamenilor săraci. De remarcat atenția pentru vadașele sărace. Prin negocieri a reluat pentru țară mănăstirile închinat patriarhiei din Ierusalim și din țară. Biserica a reprezentat pentru marele om de stat un aliat de nădejde financiar și spiritual vizavi de încercările marii boierimi de a prelua puterea țării și deci a beneficiilor de care au fost privați. Marele strateg a reușit să asigure un stat centralizat domnesc prin marginalizarea marii boierimi averse de bogăție și putere. Militarii au fost recrutați din pătura mijlocie care au renunțat la calitatea de mercenari în armatele străine, venind în sprijinul domnitorului pamantean. La vremea respectivă a reușit să înființeze circa opt unități militare. Cronicarii vremii vorbesc elogios la adresa lui Dimitrie Cantemir ca fiind un domnitor popular, apropiat de marea pătură socială, usă să fiind deschisă pentru toți, fiind foarte apropiat de copii cu care vorbea adesea. Ne mândrim și peste ani cu marele om de stat Dimitrie Cantemir, care a scris istorie pentru noi români.

Cuvinte cheie: om de stat, strateg militar, iubitor de neam și țară, iluminist, erudit, vizionar al vremurilor

Constantinopolul în vremea surghiunului lui Dimitrie Cantemir

Constantinople during in the exile of Dimitrie Cantemir

Marian HARAPCEA, drd., Universitatea Valahia, Târgoviște

Rezumat: Dimitrie Cantemir părăsește Iașiul pe când avea 20 de ani, în anul 1693. Se îndreaptă către capitala Imperiului Otoman, orașul Constantinopol. Aici va sta până în 1710, petrecându-și tinerețea în metropola cu mii de minarete și de unde domnea sultanul Ahmed al II-lea (sultan între 1691-1695). În timpul petrecut de Dimitrie Cantemir la Constantinopol, s-au perdat pe tronul de la Palatul Topkapi 3 sultani. Ahmed al II-lea a murit în februarie 1695 la trei săptămâni după bătălia de la Gyula ce a pierdut-o. A venit la putere Mustafa al II-lea. Acesta a domnit până în 1703, urmat la tron de fratele său, Ahmed al III-lea ce a domnit până în 1730. Constantinopolul face acum parte dintr-un imperiu ce-și urma cursul descendent. După eșecul asediului Vienei din 1683, Liga Sfântă cucerește multe ținuturi otomane din Europa. Cel mai traumatizant episod rămâne pierderea Ungariei prin Tratatul de la Karlowitz din 1699. La acea vreme imperiul ajunsese în faliment, iar haosul punea stăpânire în Constantinopol. Situația economică a negustorilor și a meșteșugarilor din oras era atât de disperată încât o revoltă socială devenise iminentă. A început la mijlocul lunii iulie 1703, când locuitorii și studenții din medrese și-au unit forțele cu ienicerii și s-au răsculat, eliberându-l pe viitorul sultan. Capitala otomană a fost locul unde se întâlneau diferitele culturi ale vastului imperiu, numeroși europeni venind aici pentru comerț și afaceri în general. Un loc peștrit pe malul Bosforului ce a lăsat o amprentă definitivă asupra personalității viitorului domn al Moldovei, Dimitrie Cantemir.

Cuvinte cheie: Cantemir, Constantinopol, Ahmed al II-lea, Mustafa al II-lea, Ahmed al III-lea

Abstract: Dimitrie Cantemir leaves Iasi when he was twenty years old, in 1693. He heads to the capital of the Ottoman Empire, Constantinople. He will stay here until 1710, spending his youth in the metropolis with thousands of minarets and from where Sultan Ahmed II reigned (Sultan between 1691-1695). During the time Dimitrie Cantemir spent in Constantinople, three Sultans ascended the throne from Topkapi Palace. Sultan Ahmed II died in February 1695, three weeks after the Battle of Gyula where he was defeated. Mustafa II became Sultan. He reigned until 1703, succeeded by his brother, Ahmed III who ruled until 1730. Constantinople is now part of an empire what follows its downward course. After the failure of the siege of Vienna in 1683, The Holy League conquers many Ottoman territories in Europe. The most traumatic event of his reign was the loss of Hungary by the Treaty of Karlowitz in 1699. At that time, the empire was bankrupt, and chaos puts hold of Constantinople.

The economic situation of the merchants and craftsmen in the city was so desperate that a social revolt had become imminent. It began in mid-July 1703, when residents and students of madrasa joined forces with the janissaries and they rebelled, releasing it on future Sultan. The Ottoman capital was the place where the various cultures of the vast empire met, with many Europeans coming here for trade and business in general. A variegated spot on the bank of the Bosphorus which left a final mark on the personality of the future King of Moldova, Dimitrie Cantemir.

Key words: Cantemir, Constantinople, Ahmed II, Mustafa II, Ahmed III

Dimitrie Cantemir – promotorul geografiei regionale românești

Dimitrie Cantemir – promoter of the Romanian regional geography

Irina LAZĂR, lect.univ.dr., Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii,
Universitatea Hyperion din București

Rezumat: Dimitrie Cantemir, contribuie la dezvoltarea geografiei prin complexitatea noțiunilor și explicațiilor cauzale ale fenomenelor pe care le descrie, aducând referiri asupra cadrului natural, cadrului uman cât și elementelor de geografie politică și istorică. Este promotorul geografiei regionale românești, creând premisele unui salt important în geografia regională. Geografia regională oferă atât perspectiva valorificării superioare a informațiilor astfel obținute cât și menținerea investigațiilor în cadrul geografic. Prezentând componentele și însușirile geografice într-o succesiune logică, a dat dovadă de o cunoaștere în detaliu a spațiului. Lucrarea "Descrierea Moldovei" se constituie o veritabilă operă geografică atât prin planul lucrării cât și conținutul elementelor pe care le evidențiază. Această lucrare de geografie regională, analizează aspectele geografice, trăsăturile fizice și antropice cât și intercondiționarea dintre om și mediul său de viață.

Cuvinte cheie: Geografie regională, trăsături fizice și antropice, intercondiționare om-mediu

Abstract: Dimitrie Cantemir contributes to the development of Geography through the complexity of the causal notions and explanations to the phenomena that he describes, bringing notices to the natural and human frame respectively and to the elements of political and historical geography. Cantemir is the promoter of the Romanian regional geography, creating the conditions for an important leap in the field of regional geography which supplies both an outlook to turning to good account the information thus obtained and the continuity of investigations in the geographic environment. Presenting the geographic components and features in a logical sequence, Cantemir proved detailed knowledge of the environment. The work

“Descriptio Moldaviae” is a true geographic chef d’oeuvre both through its planning and the content of the elements it highlights. This work, pertaining to the regional geography field, analyses the geographic aspects along with the physical and anthropic features and the inter-conditioning of the human being with his life environment.

Keywords: Regional geography, physical and anthropic features, human being-environment relationships

Dimitrie Cantemir, A Geopolitical Visionary of National Unity

Cristina NICOLAESCU – Associate Prof. PhD, Department of English Language and Literature, Yozgat Bozok University, Turkey

Abstract: This paper focuses on the representation of an ample confluence and confrontation between the Western and Eastern civilisations, in the writings of the great scholar and Prince of Moldavia, Dimitrie Cantemir, and his advancing a strategy for the defence of Christianity and national territory as a symbol of Romanian culture and consciousness, particularly in his historical accounts, particularly in Chronicle of Ancient Times of the Romanian-Moldavian-Wallachian (Hronicul Vechimei a romano-moldo-vlahilor). As a visionary and a great Romanian, Cantemir sensed the emergence of a new European space with a potential change in the balance of power. A nation founded on the ancient values and patriarchal lifestyle was heading to an intellectual transformation that grew the roots and foundations of national unity. Cantemir’s philosophical and political thinking in weighing European countries’ threats and vulnerabilities was traditional in the sense of being a reflection of his time’s realities and on the other hand modern in its intrinsic timeliness. The Romanian space is thus represented in a large geographical and political context against the background of historical changes.

Keywords: Cantemir, strategy, unity, history, culture

Hronicul lui Dimitrie Cantemir și argumentele științifice în favoarea unității românești

Victor Gabriel OSĂCEANU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București

Rezumat: Dimitrie Cantemir a fost acea personalitate deosebită pe care a avut-o poporul român într-o epocă a barbariei stăpânirilor care l-au apăsat, care și-a propus să scoată neamul românesc la lumină, la cunoașterea sa de sa de către străini, să-l cinstească prin a-i afirma originea latină, vechimea, continuitatea de existență, și, ca

finalitate, să afirme unitatea națională a tuturor românilor, indiferent de regiunea geografică sau țara din care au făcut parte.

Cuvinte cheie: cronicar, Dacia, origine latină, vechime, continuitate, etnogeneză, popor român, vlahi, Țările Române, unitate de neam, dovezi, argumente, analiză, logică, știință, adevăr istoric.

Idei pedagogice în opera cantemiriană

Pedagogical ideas in Cantemirian work

Conona PETRESCU, conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC, București

Rezumat: Studiul nostru abordează problematica ideilor pedagogice înregistrate în opera cantemiriană. În primul rând, continuând tradiția de gândire și de simțire a înaintașilor săi, Dimitrie Cantemir instituie ideea de unitate a românilor care stă la temelie conștiinței noastre colective de sine și a conștiinței destinului nostru comun în timp în Hronicul vechimei romano-moldo-vlahilor. Apoi, în contextul unui criticism exemplar pertinent, care anticipează criticismul secolului al XIX-lea, cărturarul abordează problema relației oamenilor de rând cu educația - deci în planul comprehensiv de dezvoltare societală - în *Descriptio Moldaviae*: Partea a II-a Capitolul al XVII-lea. Despre năravurile moldovenilor; Partea a III-a: Despre cele bisericești și ale învățăturii în Moldova Capitolul I. Despre religia moldovenilor, Capitolul al IV-lea. Despre graiul moldovenilor, Capitolul al V-lea. Despre literele moldovenilor. Din acestea, desprindem câteva idei valoroase pentru ceea ce a însemnat educația în România de-a lungul timpului: reticența la educație, orientare pragmatică, limba română, provenită din latină, coagulată, sistem latinesc de litere - toate acestea sunt fundamente pentru alfabetizarea de bază: scris, citit, socotit și educație religioasă. Avem datoria să le semnalăm, deoarece aceste elemente identificate de Cantemir au contribuit la realizarea patrimoniului de idei care au permis fundamentarea sistemului de învățământ românesc din secolul al XIX-lea, odată cu Legea instrucțiunii publice din 1864, din vremea domniei lui Al. I. Cuza, structurată pe alfabetizarea de bază a oamenilor de rând.

Cuvinte-cheie: idei pedagogice, alfabetizare de bază, scris, citit, socotit, educație religioasă.

Abstract: Our study addresses the issues of pedagogical ideas in the Cantemirian work. Firstly, Dimitrie Cantemir sets, in the Hronicle of the Romanian-Moldovan-Wallachian Age, the Romanian unity standing at the foundation of our collective self-consciousness and consciousness of our common destiny in time. Then, in the context of pertinent exemplary criticism, which anticipates criticism of the

nineteenth century, the scholar addresses the issue of people's relationship with education - so in the comprehensive plan of societal development – in *Descriptio Moldaviae*: Part II Chapter XVII About Moldavian's Fears; Part III: About the church and education in the Moldavia, Chapter I. About the religion of the Moldovans, Chapter IV. About Moldovans language, Chapter V. About the letters of the Moldovans. From all these, we learn some valuable ideas about what education meant in Romania over time: reluctance to education, pragmatic orientation, a coagulated Romanian language as Latin language, Latin system of letters - all these are foundations for basic literacy: writing, reading, counting and religious education. We have the duty to underline them because they have contributed to the realization of the ideas patrimony that allowed the foundation of the nineteenth-century Romanian education system, related to the Law of Public Instruction in 1864, during the reign of Al. I. Cuza, structured on basic literacy of people.

Key words: pedagogical ideas, basic literacy, writing, reading, counting, religious education

Aspecte ale antropologiei istorice în „Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor”

Aspects of historical anthropology in the “Cronicle of the durability of the Romanians-Moldavians-Wallachians”

Gabriela POHOAȚĂ, prof. univ. dr. hab., Facultatea de Științe
Juridice și Administrative, UCDC, București

Mihaela MOCANU, lect. univ. dr., Facultatea de Limbi și
Literaturi Străine, UCDC, București

Rezumat: Modelul antropologic românesc este concentrat în două lucrări de referință pentru cultura românească, pe care Dimitrie Cantemir le-a scris la recomandarea învățaților germani : *Descriptio Moldaviae* și *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*. Dacă în *Descriptio Moldaviae*, Dimitrie Cantemir realizează primul model de antropologie românească , îmbinând elemente de antropologie culturală, psihologică, religioasă, istorică (prezentându-se ca precursor al antropologiei filosofice europene), în *Hronic*, gânditorul român elaborează o antropologie istorică după o metodă științifică prin care realizează un salt întru adevăr și obiectivitate în abordarea istoriei poporului român. Din această perspectivă, ne propunem să analizăm, în cercetarea de față, câteva idei ale antropologiei istorice cantemiriene (originea istorică, unitatea și continuitatea românilor)dezvoltate în *Hronic*, lucrare considerată „testamentul științific lăsat de Cantemir poporului său”.

Cuvinte cheie: antropologie istorică, metodă științifică, istoria națională, istoria universală, originea, unitatea și continuitatea românilor.

Abstract: The Romanian anthropological model is concentrated in two reference works for the Romanian culture, which Dimitrie Cantemir wrote on the recommendation of the German scholars: *Descriptio Moldaviae* and the *Chronicle of the Durability of the Romanians-Moldavians-Wallachians*. If in *Descriptio Moldaviae* Dimitrie Cantemir establishes the first model of Romanian anthropology, combining elements of cultural, psychological, religious and historical anthropology (somehow as a forerunner of European philosophical anthropology) in the *Chronicle* the Romanian thinker elaborates a historical anthropology based on a scientific method which is a leap in the truthful and objective approach of Romanian people's history. From this perspective, in the current research we intend to analyze some ideas of the Cantemirian historical anthropology (the historical origins, unity and continuity of the Romanians) developed in the *Chronicle*, a worked which is considered to be "the scientific will Cantemir left to his people."

Keywords: historical anthropology, scientific method, national history, world history, unity and continuity of Romanians

Dimitrie Cantemir și „inventarea” națiunii române moderne

Dimitrie Cantemir and the "creation" of the modern Romanian Nation

Nicu POHOAȚĂ, prof. univ. dr., Facultatea de Arhivistică,
Academia de Poliție „Al. Ioan Cuza”, București

Rezumat: Pe linia unor cercetări relativ recente referitoare la însemnătatea operei lui Dimitrie Cantemir în cultura românească și universală, autorul consideră că lucrările istorice ale ilustrului savant trebuie să fie reevaluate din perspectiva abordărilor istoriografice contemporane cu privire la geneza și afirmarea națiunilor moderne europene. Astfel, Dimitrie Cantemir poate să fie considerat primul istoric român care a schițat premisele formării națiunii române moderne, trasând jaloanele interpretative preluate de iluminismul Școlii Ardelene și de istoricii romantici ai secolului al XIX-lea. Se învederează, în acest fel, că „inventarea” națiunii române, la fel ca și în cazul celorlalte națiuni europene, a fost opera intelectualilor, în general a celor învățați, care au oferit temeiurile și argumentele istorice pentru constituirea statului național.

Cuvinte cheie: vechime, romanitate, continuitate, unitate, națiune, stat național.

Abstract: In the line of relatively recent research on the significance of Dimitrie Cantemir's work in Romanian and world culture, the author considers that the

illustrious scientist's historical works should be reevaluated from the point of view of contemporary historiographic approaches on the genesis and assertion of modern European nations. Thus, Cantemir can be considered the first Romanian historian who sketched the premises for the formation of the modern Romanian nation, establishing a set of hermeneutic standards that would be subsequently adopted by the Enlightenment scholars of the Transylvanian School and by the romantic historians of the 19-th century. It can be argued that the "creation" of the modern Romanian nation, as well as of the other European nations, was the work of intellectuals, of scholars who offered the historical foundations and arguments for the formation of national states.

Keywords: antiquity, Latinity, continuity, unity, nation, national state

Dimitrie Cantemir un vizionar al culturii esențiale, ca filosofie a spațiului plin

Cantemir Dimitry a visionary of the essential culture, as a philosophy of the full space

Agata Mihaela POPESCU, conf.univ.dr., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC

Rezumat: Un cărturar de mare profunzime așa cum a fost Dimitrie Cantemir nu putea vedea lumea și mai ales identitățile care formează această lume decât ca pe niște integralități endogene puternice și cu radacini foarte adanci in cultura, adica în sistemele de valori din care s-au generat și prin care s-au obiectivat. Acesta caracteristică a lumii sedentare nu se schimbă niciodată, iar Cantemir prin opera sa i-a realizat una dintre cele mai frumoase și mai consistente descrieri.

Una dintre aceste identități culturale de prima origine și de mare impact este spiritul românesc. De aceea, spațiul românesc în opera lui Cantemir are o filosofie specială care se simte în fiecare pagină și în fiecare operă ca un snop de rădăcini ancestrale, de trăire, gândire și înțelepciune.

Cuvinte cheie: spațiul românesc, identitate culturală, suport filosofic

Abstract: A profound scholar, like Dimitrie Cantemir, could not see the world, and especially the identities that make up the world, as strong endogenous integrals and roots deep in culture, that is, in the systems of values from which they were generated by which they objected. This characteristic of the sedentary world never changes, and Cantemir through his work has made one of the most beautiful and consistent descriptions.

One of these cultural identities of the first and great impact is the Romanian spirit. That is why the Romanian space in Cantemir's work has a special philosophy

that feels on every page and every work as a snake of ancestral roots, living, thinking and wisdom.

Key words: Romanian space, cultural identity, philosophical support

Dimitrie Cantemir – Magister Musicae

Constantin RAILEANU, muzicolog dr., Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București

Rezumat: Principele Dimitrie Cantemir rămâne în istoriografia internațională un proeminent promotor al culturii universale, generând cercetări de specialitate asupra operelor sale. Umanist prin profilul polimath, Cantemir se încadrează în panopia personalităților ilustre din istoria omenirii ce au contribuit la evoluția culturii umane prin studiile pertinente în diferite domenii științifice din vremea sa.

Prin tratatul său de muzică și colecția anexată acestuia, principele moldovean reușește să se impună într-un spațiu cultural prolific în profesioniști ai artei sunetelor.

Aprofundarea creațiilor cantemiriene sunt în continuare un scop pentru cercetători din diferite ramuri ale științelor ca geografie, politologie, muzicologie, istorie, filosofie ș.a., constituind un câmp de lucru încă ofertant.

Cuvinte cheie: Cantemir, otoman, bizantin, românesc, muzică de curte, teorie muzicală, makam, folclor

Direcționări metodologice evidențiate în opera cantemiriană "Descriptio Moldaviae"

Methodological directions highlighted in Cantemir's work "Descriptio Moldaviae"

Elena TOMA, conf.univ.dr., Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii, Universitatea Hyperion din București

Rezumat: Opera lui Dimitrie Cantemir se remarcă prin utilizarea unei concepții și metodologii moderne, distinsă printr-o prezentare monografică a elementelor cadrului natural și uman, în corelație cu aspecte de ordin istoric, politic, social, cultural și etnografic. Metodele utilizate de Dimitrie Cantemir sunt: metoda observației directe în teren, documentarea bibliografică, metoda sintezei. În ansamblu metoda regională, vizează studiul selectiv și integrat al fenomenelor și proceselor geografice dintr-un anumit spațiu. Această metodă are drept scop fenomenele și procesele dintr-un teritoriu, delimitat administrativ sau natural. Dimitrie Cantemir s-a bazat pe un amplu material ce a necesitat un studiu privind

observația cercetării de teren și o bună cunoaștere a țării. Cantemir avea deprinderea cercetătorului geograf modern, urmărind direct din teren, elaborând schițe, profile și hărți. De asemenea Dimitrie Cantemir introduce principiul unei succesiuni logice a ideilor, analizează omul cu toate manifestările lui de viață, cu obiceiuri, credințe și manifestări artistice, ceea ce îl apropie de concepția actuală asupra gândirii geografiei.

Cuvinte cheie: concepții și metodologii, observația în teren, documentarea, metoda regională

Abstract: Dimitrie Cantemir's work is remarkable through the use of modern conception and methodology, distinguished through a monographic presentation of the elements of the natural and human frame, correlated with aspects of historic, political, social, cultural and ethnographic nature. The methods used by Cantemir are: direct field observation, bibliographic documentation and synthesis. Overall, the regional method aims at the selective and integrated study of the geographic phenomena and processes within a certain environment. This method aims at the phenomena and processes within a given territory, administratively or naturally delimited. Dimitrie Cantemir was based on a vast material that required a study concerning the field observation and research and thorough knowledge of the country. Cantemir also had the skill of a modern geographer researcher, performing direct field activity and elaborating sketches, profiles and maps. Cantemir introduces the principle of a logical sequence of ideas, analyzing the human being with all his life enterprises, habits, beliefs and artistic displays, which brings Cantemir close to the nowadays conception of the geographic thinking.

Keywords: conceptions and methodologies, field observation, documentation, regional method

Discursul unirii din Istoria ieroglifică (1705) și identitatea românilor în Europa

Ștefan ȘUTEU, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Studiul analizează: (1) „Integrarea românilor în context european conform lui Cantemir: schiță istorică”, unde se utilizează detaliile furnizate de Descrierea Moldovei și Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor ș.a.; (2) „Istoria ieroglifică: rezumat”, unde se trec în revistă cele 12 părți ale cărții lui Dimitrie Cantemir, și se insistă asupra primelor două părți, deoarece, în partea a II-a, apare celebrul „Discurs...”; (3) „«Discursul Unirii»: transcriere actuală”, în care se ”decupează” textele originale cantemiriene și se transcriu în limbaj actual; în final, prin (4) „«Discursul Unirii»: scurte note explicative” se extrag câteva principii despre

unitatea noastră națională, care transpar din paginile romanului marelui enciclopedist român.

Empirism, cutume și proceduri juridice specifice epocilor cantemiriană și brâncovenească

Mihail ȚĂPÂRLEA, Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”

Ion Aurel STANCIU, Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Lucrarea evidențiază aspecte premergătoare apariției arbitrajului ad-hoc, specific epocii medievale din Țara Românească și Moldova, constituirea filonului arbitral, precum și tradițiile, cutumele și „obiceiurile pământului” epocilor cantemiriană și brâncovenească, de aplicare a procedurilor arbitrale în rezolvarea multor litigii în relațiile interumane, ce au dus, ulterior, la apariția în sistemul juridic românesc a unor elemente precursorare arbitrajului instituționalizat, social, comercial și economic.

Cuvinte cheie: arbitraj, tradiții, cutume, consiliul bătrânilor, scaun de judecată, sfatul obștii, tribunal de familie, pravilă.

Continuitatea poporului român și palingeneza Fenixului dacic

Mihail ȚĂPÂRLEA, Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Dimitrie Cantemir, prin opera sa științifică, dar și prin acțiuni politico-diplomatice a combătut teoriile ce falsificau istoria românilor, precum și acțiunile de ocupare a spațiului românesc și integrare a românilor în imperiile vecine.

Cuvinte cheie: lexeme, civilizație, tradiție, origine, formare, nomadism, cultură, continuitate

Spațiul românesc - avanpost al convergenței civilizațiilor, pentru Dimitrie Cantemir

Gheorghe VĂDUVA, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Marele cărturar aparține unui timp al conflictelor, conexiunilor și renașterilor, dar, prin opera sa vastă, el nu numai că s-a ridicat deasupra vremurilor, ci a generat și o paradigmă cu totul nouă pentru acele timpuri, o paradigmă a convergenței intercivilizatoriale. Această paradigmă îl menține pe Cantemir în actualitate și, în același timp, regenerează, prin modernitatea și ubicuitatea operei sale, un orizont de așteptare deosebit de important, într-o epocă în care, iată, faliile intercivilizatoriale se redeschid. Acest lucru ajută oamenii de azi să redescopere

trebuința de confluență civilizațională, într-o cheie lăsată cândva de marele cărturar român, printr-o vastă operă enciclopedică de valoare universală.

Cuvinte-cheie: Dimitrie Cantemir, cultură, convergență, civilizații, spiritualitate.

The Unofficial Gift in Cantemir's History of the Ottoman Empire: Forms and Functions

Sözen ZEYNEP, Professor PhD., Istanbul Medipol University, Istanbul, Turkey

Abstract: The gift has been a subject of interest in sociology and anthropology especially since the seminal work of Marcel Mauss, who argued that gift giving is never free. The present paper shall focus on unofficial gifts Dimitrie Cantemir observed and reported in his History of the Ottoman Empire. Cantemir mentions two forms of unofficial gifts that gave rise to reciprocal exchange: *peșkeș* and *bahșiș*. The first one of these was a diplomatic gift of great value, a gift of investiture, which was offered to the Sultan and his high ranking officials by the tributary states, Wallachia, Moldavia and Transylvania and exchanged for insignia. The second one, in Cantemir's words was a "gift not bestowed out of mere kindness but a customary gift", given by the Sultan to the Janissaries, in return for which the Sultan received loyalty and solidarity. Cantemir, as a keen and objective observer, was able to distinguish between official and unofficial gift exchanges in the Ottoman Empire, to diagnose the functions of *peșkeș* and *bahșiș* and to decipher the cycle.

Keywords: Gifts, Peșkeș, Bahșiș, Principalitie

LISTA PARTICIPANȚI
(LIST OF PARTICIPANTS)

Nr. crt.	Nume	Prenume	Grad didactic și/sau științific, Instituția afiliată
1.	ANDREI	Mădălina-Teodora	Lect.univ.dr., Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii, Universitatea Hyperion din București
2.	APAN	Rodica Diana	Conf. univ. dr., Facultatea de Drept Cluj-Napoca, UCDC, București
3.	APOSTOL	Tamara	Prof., Liceul Teoretic „Nichita Stănescu”, București
4.	ATANASOVA	Anna-Maria	Șef protocol Ambasada Republicii Bulgaria
5.	BADEA	Marin	Conf. univ. dr., Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC, București.
6.	BARBU	Rita Melanica	Lect. univ. dr., Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC, București
7.	BARBU	Constantin	Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC, București
8.	BOBÂNĂ	Gheorghe	Prof.univ.dr.hab., Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova, Universitatea Academiei de Științe a Republicii Moldova
9.	BOGDAN	Astrid Isabela	Student, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, UCDC, București
10.	BOȘTINĂ	Constantin	Președinte Asociația pentru Studii și Prognoze Economico-Sociale, Director general Grupul de presă “Economistul”
11.	BRINCOVEANU	Camelia	Lect.univ.dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, UCDC, București
12.	CANTARAGIU	Ionel	Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
13.	CATRINA	Lucian	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
14.	CAZAN	Carmen Manuela	Lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC, București
15.	CĂLINOIU	Constanța	Prof. univ.dr., Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC, București

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ (Ediția a VIII-a)**Opera lui Dimitrie Cantemir – fundament al întemeierii statului național unitar român**

Nr. crt.	Nume	Prenume	Grad didactic și/sau științific, Instituția afiliată
16.	CHITEȘ	Costel	Lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC
17.	CIACHIR	Nicoleta	Lect.univ.dr., Universitatea Hyperion, Președinte Asociației de Balcanistică și Slavistică din România
18.	CIASCAI	Gheorghe	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
19.	CIOBANU	Rodica	Conf. univ. dr., Academia de Științe din Republica Moldova
20.	CIOBANU	Viorel	Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
21.	CIUTACU	Ionuț	Lect. univ. dr., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, UCDC, București
22.	COSTEA	Octavia	Prof.univ.dr., Chaire UNESCO Culture des droits de l’homme et éducation au développement durable dans l’enseignement préscolaire et primaire, UCDC, București
23.	COSTEA	Octavia	Prof.univ.dr., Chaire UNESCO Culture des droits de l’homme et éducation au développement durable dans l’enseignement préscolaire et primaire, UCDC, București
24.	CRAIOVAN	Ion	Prof.univ.dr., Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC, București, Președinte al Asociației Române de Filosofia Dreptului
25.	CRISTUREANU	Cristiana	Prof.univ.dr., Rector, UCDC
26.	CUZA	Bogdan	Dr., Asociația Culturală Europeană “Cuza”, România
27.	DABIJA	Nicolae	Academician, Academia Română, Academia de Științe din Republica Moldova
28.	DANIELESCU	Andreea-Ileana	Prof., cercetător științific, Departamentul de Relații Internaționale, UCDC, București
29.	DOGARU	Mircea	Dr., Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
30.	DRĂGULIN	Sabin	Prof. univ. dr., Universitatea „Petre Andrei”, Iași
31.	DRĂGULIN	Ioana	Dr., Muzeul Național Cotroceni, București
32.	DUMITRESCU	Corina Adriana	Prof.univ.dr., Fondator, Președintele Senatului Universității Creștine Dimitrie Cantemir, București
33.	DUMITRESCU	Cristian	Prof.univ.dr., Facultatea de Administrarea Afacerilor Internaționale, UCDC, București

Nr. crt.	Nume	Prenume	Grad didactic și/sau științific, Instituția afiliată
34.	EȘANU	Andrei	Academician - Academia de Științe, Republica Moldova
35.	FRIEDMANN – NICOLESCU	Iosif	Dr. în științe juridice, cercetător științific asociat, Institutul de Cercetări juridice al Academiei Române
36.	GHEORGHIU	Luminita	Dr., profesor asociat UCDC, București
37.	HARAPCEA	Marian	Drd., Universitatea "Valahia" Târgoviște
38.	HEGHEȘ	Nicoleta Elena	Prof.univ.dr., Vicepreședinte Senat, UCDC
39.	ILIE	Georgeta	Prof.univ.dr., Prorector cercetare, UCDC
40.	KOHALMI	Luminița	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
41.	LAZĂR	Irina	Lect.univ.dr., Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii, Universitatea Hyperion din București
42.	LUBURICI	Momcilo	Prof.univ.dr., Fondator, Președintele Universității Creștine Dimitrie Cantemir, București
43.	MIHĂILĂ	Ramona	Prof.univ.dr., Prorector relații internaționale, UCDC
44.	MITARCĂ	Monica	Lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
45.	MOCANU	Mihaela	Lect. univ. dr. Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, UCDC, București
46.	MUREȘAN	Doina	Prof.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
47.	NICOLAESCU	Cristina	Associate Prof. PhD, Department of English Language and Literature, Yozgat Bozok University, Turkey
48.	NICOLĂESCU	Eugen	Prof.univ.dr., Vicepreședinte Senat UCDC
49.	OSACEANU	Victor Gabriel	Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
50.	PĂIUȘESCU	Anca	Lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
51.	PEREZ	Dominic	Economist, Departamentul de Relații Internaționale, UCDC, București
52.	PETRESCU	Conona	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC, București
53.	POHOAȚĂ	Gabriela	Prof. univ. dr. hab., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, UCDC, București

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ (Ediția a VIII-a)**Opera lui Dimitrie Cantemir – fundament al întemeierii statului național unitar român**

Nr. crt.	Nume	Prenume	Grad didactic și/sau științific, Instituția afiliată
54.	POHOAȚĂ	Nicu	Prof. univ. dr., Facultatea de Arhivistică, Academia de Poliție „Al. Ioan Cuza”, București
55.	POMPILIU	Golea	Conf. univ. dr., UCDC
56.	POP	Alina	Lect.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
57.	POPESCU	Agata Mihaela	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC
58.	RAILEANU	Constantin	Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
59.	RĂPAN	Florian	Prof.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
60.	RESCEANU	Marius	Preot dr.
61.	SEIMAN (ZUGRĂVESCU)	Mihaela Bucurița	Drd., Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea București
62.	STANCIU	Ion Aurel	Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”
63.	STOCK	Gunter	Academician, Ex-President of Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities
64.	STOICA	Marcela	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
65.	ȘTEFĂNESCU	Alexandru	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, UCDC, București
66.	ȘUTEU	Ștefan	Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
67.	TENHUNEN	Marja Liisa	Professor Ph.D., member of the Research and Innovation Council, the Institute for Accountancy and the Ministry of Education and Culture in Finland; former President and Managing Director of Centria University of Applied Sciences, Finland, High-end Foreign Expert, Shanghai University, China
68.	TOMA	Elena	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe Sociale, Umaniste și ale Naturii, Universitatea Hyperion din București
69.	TUDOR	Marin	Conf.univ.dr., Facultatea de Științe ale Educației, UCDC
70.	TURDEAN	Marinella Sabina	Prof.univ.dr., Prorector, UCDC

Nr. crt.	Nume	Prenume	Grad didactic și/sau științific, Instituția afiliată
71.	ȚĂPÂRLEA	Mihail	Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”
72.	ȚĂPÂRLEA	Mihail	Vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”
73.	VADUVA	Gheorghe	Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”, București
74.	VLAD	Miranda	Conf. univ. dr., Facultatea de Științe Economice, Cluj-Napoca UCDC, București
75.	ZAMFIRESCU	Octavian	Lect. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, UCDC, București
76.	ZEYNEP	Sözen	Professor PhD, Istanbul Medipol University, Istanbul, Turkey

NOTES

NOTES

PARTENERI MEDIA

ECONOMISTUL